

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет**

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного
факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

_____ **Андрій МУЗИЧЕНКО**
(підпис)

_____ **Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО**
(підпис)

«_____» _____ 2025 р.

«_____» _____ 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Використання досвіту зарубіжної країни у розвитку
сільського зеленого туризму в Україні»

Спеціальність **242 «Туризм і рекреація»**
Освітня програма «**Міжнародний туристичний бізнес**»
Орієнтація освітньої програми **освітньо-професійна**

Гарант освітньої програми
к.е.н., доцент

_____
(підпис)

Стефанія МОСЮК

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**
д.е.н., професор

_____
(підпис)

Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО

Виконав

_____
(підпис)

Борис МАХОВКА

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

д.е.н., професор _____ Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО
(підпис)
«22» листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Маховці Борису Анатолійовичу

Спеціальність: 242 «Туризм і рекреація»

Освітня програма: «Міжнародний туристичний бізнес»

Орієнтація освітньої програми: освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «Використання досвіду зарубіжної країни у розвитку сільського зеленого туризму в Україні»

Затверджена наказом ректора НУБіП України від «29» жовтня 2024 р. №1942 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру до: 20.10.2025 р.

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчі та нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, наукові праці зарубіжних та вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, результати спостереження та моніторингу ринку сільського зеленого туризму України та Італії.

Об'єкт дослідження – процес розвитку сільського зеленого туризму в Україні з використанням зарубіжного досвіду.

Предмет дослідження – методичні та практичні підходи до розвитку сільського зеленого туризму в Україні з використанням досвіду зарубіжної країни.

Мета дослідження – розроблення та обґрунтування методичних і практичних засад розвитку сільського зеленого туризму в Україні на підставі використання зарубіжного досвіду.

Перелік завдань, які повинен виконати здобувач вищої освіти для досягнення поставленої мети:

- провести аналіз зарубіжних і вітчизняних джерел щодо визначення понять та сутності сільського зеленого туризму;
- визначити еволюцію розвитку сільського зеленого туризму в Україні та світі;
- розкрити соціально-економічні аспекти розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму;
- провести моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Україні та в Італії;
- проаналізувати політику та стратегії розвитку сільського зеленого туризму в Україні та в Італії;
- навести приклади успішних практик та прикладів в Україні та Італії;
- запропонувати основні напрямки розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму;
- визначити можливості адаптації італійських практик в Україні.

Дата видачі завдання: 22 листопада 2024 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО**
(підпис)

**Завдання прийняв до
виконання**

_____ **Борис МАХОВКА**
(підпис) (ім'я та прізвище)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Етапи підготовки та захисту магістерської кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки (фактично виконано)
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи, підготовка завдання, складання плану, вступу, консультації з проведення дослідження	<i>1 листопада – 10 грудня 2024 р.</i>	виконано
2.	Підготовка першого розділу роботи	<i>11 грудня 2024 р.- 1 лютого 2025 р.</i>	виконано
3.	Підготовка другого розділу роботи	<i>2 лютого – 30 березня 2025 р.</i>	виконано
4.	Підготовка третього розділу роботи	<i>1 квітня – 30 травня 2025 р.</i>	виконано
5.	Підготовка тез за результатами виконаної роботи	<i>до 30 червня 2025 р.</i>	виконано
6.	Підготовка висновків, списку використаних джерел та додатків. Оформлення роботи відповідно до встановлених вимог, передача на перевірку керівникові.	<i>до 1 вересня 2025 р.</i>	виконано
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника (консультанта)	<i>до 30 вересня 2025 р.</i>	виконано
8.	Перевірка роботи на академічний плагіат	<i>1-10 жовтня 2025 р.</i>	виконано
9.	Отримання відгуку керівника роботи	<i>11-15 жовтня 2025 р.</i>	виконано
10.	Отримання зовнішньої рецензії	<i>16-20 жовтня 2025 р.</i>	виконано
11.	Постерна презентація роботи	<i>21-25 жовтня 2025 р.</i>	виконано
12.	Подача роботи на кафедру	<i>16-30 жовтня 2025 р.</i>	виконано
13.	Підготовка доповіді і презентації	<i>1-4 листопада 2025 р.</i>	виконано
14.	Допуск магістерської кваліфікаційної роботи до захисту завідувачем кафедри	<i>5 листопада 2025 р.</i>	виконано
15.	Захист роботи перед екзаменаційною комісією	<i>Відповідно до графіка</i>	виконано

РЕФЕРАТ

Маховка Б.А. «Використання досвіду зарубіжної країни у розвитку сільського зеленого туризму в Україні» : магістр. робота : спец. 242 «Туризм і рекреація» / Борис Анатолійович Маховка; НУБіП України; кафедра готельно-ресторанної справи та туризму; керівник Мельниченко С.В., д.е.н., проф. – Київ, 2025. – 107 с.

Анотація. Магістерська кваліфікаційна робота присвячена дослідженню можливостей використання зарубіжного досвіду, зокрема Італії, у розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Актуальність теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних шляхів підвищення конкурентоспроможності національного туристичного сектору, активізації підприємницької діяльності у сільській місцевості та інтеграції України до європейського туристичного простору. Сільський зелений туризм розглядається як перспективна форма господарювання, що забезпечує додаткові доходи для сільського населення, сприяє збереженню культурної спадщини, природних ресурсів і традиційного укладу життя.

У першому розділі розкрито сутність, значення та класифікаційні ознаки сільського зеленого туризму. Проаналізовано підходи вітчизняних і зарубіжних науковців до трактування поняття «сільський зелений туризм», виявлено його відмінність від інших форм відпочинкового туризму. Значну увагу приділено соціально-економічним функціям цього виду діяльності, зокрема створенню нових робочих місць, розвитку малого бізнесу на селі, покращенню добробуту місцевого населення, збереженню автентичності та культурної самобутності регіонів.

Окремо досліджено нормативно-правові засади регулювання сільського зеленого туризму в Україні, проблеми їх практичного застосування, а також тенденції розвитку ринку сільських туристичних послуг. У розділі узагальнено наукові підходи до визначення методології оцінки ефективності розвитку

сільського туризму та запропоновано базову модель його сталого розвитку.

У результаті аналізу встановлено, що сільський зелений туризм є важливим чинником відродження сільських територій і одним із шляхів диверсифікації економіки України. Проте його розвиток стримується відсутністю належної державної підтримки, низьким рівнем обізнаності населення, слабким маркетингом і нерозвиненою інфраструктурою. Це підтверджує необхідність вивчення успішного зарубіжного досвіду — зокрема, італійського — для пошуку ефективних механізмів його впровадження в Україні.

Другий розділ присвячено дослідженню досвіду Італії, яка є однією з провідних країн Європи у сфері агротуризму. Розглянуто історичні передумови формування цього виду туризму, аналізується нормативно-правова база, що регламентує його функціонування, а також інституційні механізми державної підтримки. Особливу увагу приділено законодавству Італії 1985 року, яке заклало правові основи для розвитку агротуристичних господарств, та ролі національних асоціацій у популяризації сільського туризму.

Проведено аналіз організаційної структури агротуристичних підприємств, способів взаємодії фермерів і туристів, моделей надання послуг проживання, харчування, культурного дозвілля та екологічного відпочинку. Висвітлено роль маркетингових стратегій, інтернет-платформ і туристичних брендів, які зробили Італію лідером у сфері сільського туризму. Порівняльний аналіз показав, що ефективність італійської моделі базується на поєднанні державної підтримки, приватних ініціатив, культурної привабливості та високої якості послуг. Основними чинниками успіху італійської моделі є чітке законодавче регулювання, фінансова підтримка фермерів, маркетингова стратегія «Made in Italy» і орієнтація на збереження культурної спадщини. Цей досвід є надзвичайно корисним для України, оскільки може бути адаптований до її соціально-економічних умов через створення аналогічних інституцій підтримки й системи сертифікації агротуристичних послуг.

У третьому розділі розроблено пропозиції щодо впровадження італійських практик у систему управління розвитком сільського туризму в Україні. Обґрунтовано напрями удосконалення законодавчої бази, удосконалення механізмів фінансування та стимулювання фермерів, які займаються туристичною діяльністю. Запропоновано створення регіональних центрів підтримки сільського зеленого туризму, розширення співпраці з місцевими громадами, освітніми закладами та міжнародними партнерами.

Розглянуто перспективи цифровізації галузі, зокрема розвиток національних онлайн-платформ для бронювання агротуристичних послуг та промоції локальних брендів. Особливу увагу приділено формуванню позитивного іміджу України як європейської країни з багатим природно-культурним потенціалом для сільського туризму.

Розвиток сільського зеленого туризму в Україні має спиратися на системний підхід, який поєднує державне регулювання, приватну ініціативу та міжрегіональну співпрацю. Використання італійського досвіду дозволяє не лише розширити економічні можливості сільських територій, але й підвищити туристичну привабливість країни. Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню сталого, конкурентоспроможного та екологічно орієнтованого ринку сільського зеленого туризму в Україні.

Результати дослідження доводять, що італійський досвід може стати ефективним орієнтиром для розвитку українського сільського зеленого туризму. Його адаптація сприятиме підвищенню якості туристичних послуг, зміцненню економічного потенціалу села, розширенню міжнародного співробітництва та інтеграції України у світовий туристичний простір.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання органами влади, громадами та підприємцями під час розроблення програм підтримки сільського туризму та стратегій регіонального розвитку.

Ключові слова: сільський зелений туризм, розвиток туризму, агротуризм, європейські практики, стратегія розвитку.

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	
1.1. Сільський зелений туризм: сутність та значення.....	13
1.2. Історія розвитку сільського зеленого туризму.....	19
1.3. Соціально-економічні аспекти розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму.....	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ІТАЛІЇ	
2.1. Моніторинг розвитку сільського зеленого туризму.....	32
2.2. Політика та стратегія розвитку сільського зеленого туризму.....	47
2.3. Успішні практики та приклади в Україні та Італії.....	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ІТАЛІЙСЬКОГО ДОСВІДУ..	
3.1. Основні напрями розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму...	71
3.2. Можливості адаптації італійських практик в Україні.....	78
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Сільський зелений туризм є одним із найбільш перспективних напрямків розвитку туристичної індустрії в Україні, що має потенціал для економічного зростання, збереження культурної спадщини та розвитку сільських територій. В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції на ринку туристичних послуг, Україні необхідно адаптувати успішні практики, що зарекомендували себе в інших країнах. Італія, з її багатим досвідом у сфері сільського зеленого туризму, є яскравим прикладом країни, де цей напрямок активно розвивається, сприяючи не лише економічному благополуччю, а й збереженню традицій та природних ресурсів.

Дослідження італійського досвіду дозволяє виявити ключові фактори успіху, серед яких: ефективна інфраструктура, підтримка держави, активна участь місцевих громад та інтеграція культурних і гастрономічних аспектів у туристичний продукт. В Україні, де сільські території стикаються з численними викликами, такими як міграція населення, занепад традиційних промислів та недостатній розвиток інфраструктури, впровадження подібних практик може стати важливим кроком до відновлення та розвитку сіл.

Об’єкт дослідження – процес розвитку сільського зеленого туризму в Україні з використанням зарубіжного досвіду.

Предмет дослідження – методичні та практичні підходи до розвитку сільського зеленого туризму в Україні з використанням досвіду зарубіжної країни.

Мета дослідження – розроблення та обґрунтування методичних і практичних засад розвитку сільського зеленого туризму в Україні на підставі використання зарубіжного досвіду.

Перелік завдань, які повинен виконати здобувач вищої освіти для досягнення поставленої мети:

- провести аналіз зарубіжних і вітчизняних джерел щодо визначення понять та сутності сільського зеленого туризму;

- визначити еволюцію розвитку сільського зеленого туризму в Україні та світі;
- розкрити соціально-економічні аспекти розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму;
- провести моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Україні та в Італії;
- проаналізувати політику та стратегії розвитку сільського зеленого туризму в Україні та в Італії;
- навести приклади успішних практик та прикладів в Україні та Італії;
- запропонувати основні напрямки розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму;
- визначити можливості адаптації італійських практик в Україні.

Матеріали та методи дослідження. Матеріальну базу дослідження становлять статистичні звіти Державного агентства розвитку туризму України, аналітика Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), наукові статті, законодавчі акти та офіційні документи зарубіжних країн, що регулюють сільський зелений туризм. Для досягнення поставленої мети було застосовано порівняльний, аналітичний, системно-структурний методи, а також метод аналізу й синтезу для виявлення ключових тенденцій розвитку галузі. Використання зазначених методів дозволило визначити можливості імплементації зарубіжного досвіду в українські реалії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики та інструментів підтримки сільського зеленого туризму з урахуванням італійського досвіду. Запропоновані рекомендації можуть бути використані органами місцевого самоврядування, туристичними підприємствами та громадами для підвищення конкурентоспроможності регіонів і створення нових економічних можливостей.

Апробація результатів та публікації. Тези доповіді на тему «Використання досвіду зарубіжної країни у розвитку сільського зеленого

туризму в Україні» опубліковані на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти» (Київ: НУБіП України. 2025, 30 квітня-1 травня (Додаток А).

Структура та обсяг роботи. Робота містить 3 розділи 2 додатків, 20 рисунків, 8 таблиць, загальний обсяг 107 сторінок та 53 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сільський зелений туризм: сутність та значення

Сільський зелений туризм - це комплексна форма туризму, яка поєднує відпочинок у екологічно чистому, віддаленому від урбанізованих регіонів сільському середовищі, з можливістю залучення до традиційного сільського життя, господарської діяльності, знайомства з культурою, звичаями та національною кухнею місцевості. Його сутність полягає у наданні туристам можливості проживати у приватних садибах, агросадибах чи сільських готелях, часто з автентичним облаштуванням та атмосферою сільської гостинності. Сутність цього явища полягає у створенні унікального туристичного продукту, що заснований на природно-ресурсному, історико-культурному й етнографічному потенціалі села та місцевої громади.

Сільський зелений туризм є одним із найбільш динамічно розвиваючихся сегментів туристичної індустрії, який в останні роки привертає все більше уваги як з боку туристів, так і з боку підприємців. Цей вид туризму передбачає організацію відпочинку в сільській місцевості, де туристи мають можливість насолоджуватися природою, культурною спадщиною та традиційним способом життя місцевих жителів. Суть сільського зеленого туризму полягає у створенні умов для відпочинку та оздоровлення, а також у можливості отримати нові знання про агрокультуру, екологію та культуру регіону.

Однією з ключових характеристик сільського зеленого туризму є його екологічна складова. Туризм такого типу сприяє збереженню природних ресурсів, оскільки зазвичай реалізується в малонаселених регіонах, де природні ландшафти збереглися в первозданному вигляді. Це дозволяє туристам не лише відпочивати, але й усвідомлювати важливість екологічної відповідальності. Наприклад, багато сільських господарств пропонують

екологічно чисті продукти харчування, що стимулює розвиток органічного землеробства та підтримує місцеву економіку.

Основними ознаками зеленого туризму є гостинність господарів, екологічність процесів, використання природних ресурсів з дотриманням принципів сталого розвитку, поєднання відпочинку з оздоровленням, просвітництвом та етнографічними дослідженнями [22]. Традиційно зелений туризм включає такі складові як проживання у приватних садибах, участь у народних обрядах, дегустація місцевої їжі, екскурсії та активний відпочинок на природі.

Значення сільського зеленого туризму проявляється у соціально-економічних, екологічних та культурних аспектах. Завдяки його розвитку відбувається активізація підприємницької діяльності у сільській місцевості, створюються нові робочі місця, збільшується добробут мешканців, зберігається національна спадщина, а також формується позитивний імідж сільської місцевості для внутрішніх і міжнародних туристів [50]. Водночас зелений туризм стимулює збереження природних ресурсів, сприяє територіальному розвитку регіонів та забезпеченню сталого майбутнього локальних громад.

Значення сільського зеленого туризму є багатограним і проявляється у різних сферах життєдіяльності сільських територій. Цей вид туризму не лише забезпечує додаткові джерела доходу для місцевого населення, а й сприяє соціальному, екологічному та культурному розвитку села. Він формує умови для відродження національних традицій, стимулює збереження природних ресурсів та покращує якість життя у сільській місцевості.

На рис. 1 представлено основні аспекти значення сільського зеленого туризму.

Сільський зелений туризм також має важливе соціальне значення. Він сприяє розвитку сільських громад, створюючи нові робочі місця та залучаючи інвестиції в інфраструктуру. Місцеві жителі можуть реалізувати свої культурні та гастрономічні традиції, що дозволяє зберегти культурну

спадщину. Наприклад, проведення майстер-класів з традиційних ремесел або кулінарії стає не лише джерелом доходу для місцевих жителів, але й можливістю для туристів доторкнутися до автентичності регіону.

Рис. 1. Основні аспекти значення сільського зеленого туризму

Джерело: складено автором

У процесі розвитку сільського зеленого туризму важливим є взаємозв'язок між туристами та місцевими громадами. Це передбачає не лише економічну вигоду для обох сторін, але й культурний обмін, що сприяє взаєморозумінню та толерантності [8]. Туристи отримують можливість пізнати інші культури, звичаї та традиції, а місцеві жителі - ділитися своїм досвідом і знаннями. Це взаємодія може призвести до формування нових соціальних зв'язків і навіть до розвитку дружніх стосунків.

Важливою складовою сільського зеленого туризму є його освітня функція. Туристи мають можливість дізнатися про екологічні проблеми,

стійкий розвиток, а також про методи ведення сільського господарства. Такі знання можуть бути корисними не лише під час подорожі, але й у повсякденному житті, спонукаючи людей до більш відповідального ставлення до природи та ресурсів.

Не можна не згадати про виклики, з якими стикається сільський зелений туризм. Одним із них є необхідність забезпечення балансу між розвитком туристичної інфраструктури та збереженням природного середовища. Надмірний туристичний потік може призвести до негативних наслідків, таких як забруднення навколишнього середовища або руйнування природних ландшафтів. Тому важливо розробляти стратегії сталого розвитку, які враховують потреби як туристів, так і місцевих жителів [3].

Єдиного підходу до визначення сутності сільського туризму на сьогодні не сформовано ні в Україні, ні в Італії, ні в інших країнах світу. Така ситуація пояснюється різним баченням ролі туризму як напряму підприємницької діяльності на селі. Узагальнення підходів до визначення поняття «сільський туризм» подано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення “сільський зелений туризм”

Джерело	Визначення
Закон України «Про сільський зелений туризм» [10]	Відпочинковий від сільського туризму, пов'язаний з перебуванням туристів в власному житловому будинку сільського господаря, окремому (гостьовому) будинку або на території особистого селянського (фермерського) господарства [10].
Медлік С. [35]	Під сільським туризмом (rural tourism) розуміють вид рекреаційної діяльності, спрямований на організацію дозвілля в межах сільських територій. До основних напрямів його розвитку належать формування туристичних маршрутів, облаштування місць відпочинку, створення аграрних і народознавчих музеїв, а також функціонування центрів туристичного обслуговування з фаховими гідями та екскурсоводами.
Francesco Tedioli [51]	Агритуризм - це форма господарської діяльності, тісно пов'язана із сільським господарством, у якій туристичні послуги розглядаються не як окремий бізнес, а як продовження сільської праці, що сприяє збереженню ландшафту, культури та способу життя фермерів
Roberta Garibaldi [49]	Сільський туризм - це подорож у простір, де панує автентичність: земля, традиції, кухня, архітектура й спосіб життя. Він ґрунтується на емоційному зв'язку між людиною та місцевістю, а не лише на споживанні послуг

Alberto Magnaghi [43]	Територія - це не ресурс, який можна експлуатувати, а живий організм, який потребує взаємодії та гармонії. Туризм у такому середовищі повинен не руйнувати, а відновлювати зв'язок між людиною і землею
Биркович В.І. [5]	Сільський туризм - це різновид відпочинкового туризму, який передбачає функціонування відповідної туристичної інфраструктури (маршрутів, музейних об'єктів, закладів розміщення) у межах сільської місцевості. Такий вид туризму сприяє організації дозвілля, ознайомленню відвідувачів із традиційним способом життя, культурою та звичаями місцевих громад.
Васильєв В., Зінко Ю., Горішевський П. [24]	Сільський туризм - це форма відпочинку, що передбачає здійснення туристичних подорожей різної мети та тривалості в умовах сільської місцевості з тимчасовим проживанням у помешканні місцевих жителів.
Кифяк В.Ф. [18]	Сільський туризм - це форма туристичної діяльності, яка сприяє створенню додаткових робочих місць, розвитку поліфункціональної зайнятості населення та диверсифікації економічної структури сільських територій. Його розвиток забезпечує поєднання сфери послуг із сільським та лісовим господарством, формуючи нові можливості для підвищення рівня добробуту місцевих громад
Кляп М. Шандор Ф. [12]	Специфічна форма відпочинку на селі, де суб'єктами надання туристичних послуг є не професіонали, а мешканці села – власники особистих, підсобних та фермерських господарств, які спираються на наявні місцеві ресурси, а також сфера, що сприяє заохоченню сільського населення до розвитку приватної ініціативи, до забезпечення самозайнятості й підвищення рівня та якості життя на селі.
Коробка С.В. [3]	Діяльність сільського населення, яка пов'язана з сільським середовищем, житлом та заняттями. Основна увага приділяється природі та людині.
Щербак С. [29]	Тип туризму, який передбачає розміщення туристів у сільській садибі для відпочинку та отримання різноманітних послуг. До основних послуг належать: проживання (екологічне, культурне та історичне), харчування (використання екологічно чистих продуктів і дегустація місцевих страв), а також розваги (участь у фестивалях, ярмарках та організація традиційних свят). Додаткові послуги можуть включати роботу на фермі, в городі, саду, на господарському дворі, сіновалі, а також рибалку та полювання. Специфічні послуги охоплюють догляд за домашніми тваринами, катання на конях або човнах, а також навчання народним ремеслам.

Джерело: складено автором

В сучасний час існує безліч різних поглядів на офіційне визначення терміна "сільський зелений туризм", що спричиняє певні суперечки. Одним із можливих варіантів визначення є те, що сільський туризм охоплює подорожі, які відбуваються в сільських населених пунктах. Проте це загальне

формулювання не охоплює багатьох важливих аспектів цього явища [7].

Поняття сільського зеленого туризму та агротуризму часто вживаються як тотожні, однак між ними існує певна різниця. Сільський зелений туризм є ширшим за змістом явищем, яке охоплює різні види відпочинку у сільській місцевості, зокрема агротуризм, екологічний та культурно-пізнавальний туризм [32].

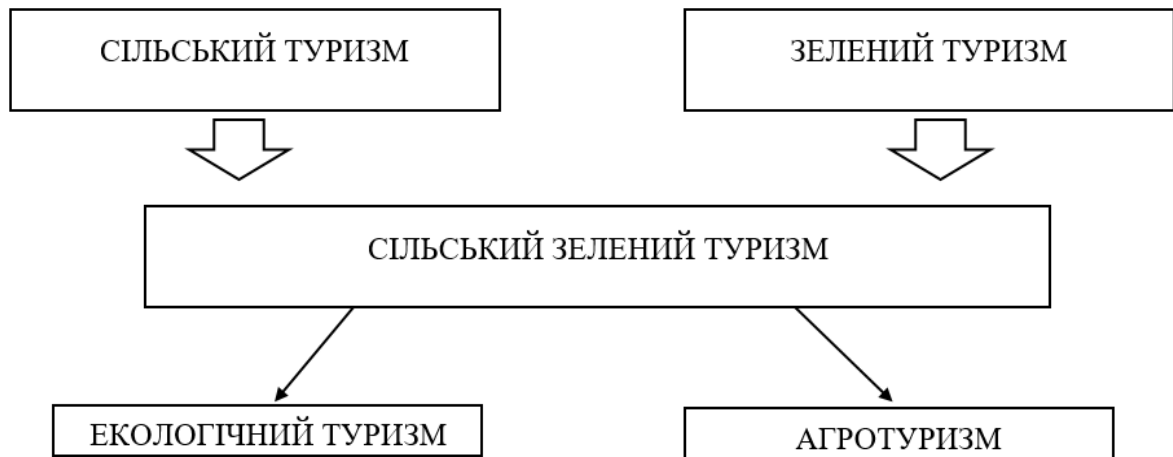
Агротуризм передбачає безпосередню участь туристів у житті фермерського господарства - це може бути проживання на фермі, догляд за тваринами, участь у зборі врожаю чи дегустація місцевої продукції [42]. Такий формат відпочинку дає можливість мандрівникам ближче познайомитися з традиційним сільським побутом і господарством. Залежно від умов, агротуризм може набувати двох основних форм: проживання на території фермерського господарства з наданням послуг або варіант самообслуговування — наприклад, проживання у кемпінгах, будиночках чи наметах, розташованих на фермерських землях.

Поруч із цим активно розвивається екологічний туризм, який робить акцент на гармонійному співіснуванні людини з природою, дбайливому ставленні до навколишнього середовища та збереженні природних ресурсів. На відміну від агротуризму, екотуризм не обмежується фермерським господарством, а охоплює відвідування природних парків, заповідників і територій із мінімальним людським впливом [30].

Експерти Всесвітньої туристичної організації дійшли висновку, що сільський зелений туризм є складною багатогранною діяльністю, яка включає пішохідні прогулянки, гірські походи та альпінізм, кінні прогулянки, спортивні та оздоровчі подорожі, полювання та риболовлю, а також інші менш спеціалізовані форми туризму [20].

На рис. 1.2 представлено взаємозв'язок між сільським і зеленим туризмом, поєднання яких формує поняття сільського зеленого туризму. Він охоплює два основні напрями - агротуризм та екологічний туризм, що відображає його комплексний характер і різноманітність форм діяльності.

Таким чином, сільський зелений туризм є важливим елементом сучасної туристичної індустрії, який поєднує в собі економічні, соціальні та екологічні аспекти. Він сприяє розвитку сільських територій, збереженню культурної спадщини та екологічній свідомості. В умовах глобалізації та урбанізації цей вид туризму відкриває нові можливості для відпочинку та пізнання світу, пропонуючи унікальний досвід взаємодії з природою та культурою.

*Рис. 1.2. Взаємозалежність складових понять сільського зеленого туризму
Джерело: складено автором*

Сільський зелений туризм поєднує в собі як аграрний, так і екологічний аспекти, утворюючи цілісну систему відпочинку, що сприяє розвитку місцевих громад, збереженню природного середовища та популяризації автентичної культури українського села.

1.2. Історія розвитку сільського зеленого туризму

Витоки сільського туризму сягають ще часів давньої античності. У період його становлення цей вид відпочинку зовсім не нагадував сучасний формат. Першими подорожніми, яких можна вважати сільськими туристами, були мандрівники, виснажені довгими переходами. Давні пілігрими вирушали у віддалені краї, прагнучи пізнати побут, звичаї та традиції місцевих народів. Їхні оповіді про далекі землі завжди викликали захоплення серед мешканців.

Ще за часів Римської імперії заможні родини патриціїв залишали місто та їхали у сільські місцевості для відпочинку. У XIX столітті інтерес до подорожей у села поступово зростав, а вже у другій половині XX століття такий вид відпочинку перетворився для жителів європейських країн на популярний спосіб відновлення сил і втечі від напруженого ритму індустріалізованих міст [1].

Як окрема сфера діяльності сільський туризм у Європі сформувався лише у другій половині XX століття. Його активний розвиток розпочався у 1970-х роках із метою зупинити масовий відтік населення з сіл до міст. Це відбулося завдяки тому, що переселення сільського мешканця до міста коштує приблизно у двадцять разів дорожче, ніж забезпечення його гідними умовами праці та життя у рідному селі.

Паралельно в міських жителів зростала потреба у відпочинку на природі, диханні свіжим повітрям і спокої, далеким від шуму мегаполісів. Саме тому сільський туризм почав швидко поширюватися насамперед у промислово розвинених країнах.

Подібні тенденції спостерігалися і в державах, що активно розвивають міжнародний туризм. Там сільський відпочинок став частиною стратегії диверсифікації туристичної галузі, адже традиційні форми відпочинку - морські курорти чи міські екскурсії - поступово втрачали популярність. Окрім цього, розвиток сільського туризму сприяв соціальній рівності, відкриваючи можливості відпочинку для малозабезпечених громадян, багатодітних родин, пенсіонерів та людей, які тимчасово залишилися без роботи.

Сільський зелений туризм в Італії має глибокі корені, які сягають у середньовіччя, коли сільське життя та аграрні традиції формували основи італійської культури. Відзначаючи свою історію, можна помітити, що Італія завжди була країною, де сільське життя займало важливе місце. У різних регіонах країни зберігалися традиції, пов'язані з землеробством, виноробством та ремеслами, які стали основою для розвитку туризму.

Після Другої світової війни, в умовах економічного відновлення,

італійські села почали відчувати потребу в нових джерелах доходу. В цей час сільський зелений туризм почав набирати популярності. Селяни почали відкривати свої двері для туристів, пропонуючи їм можливість відчутти автентичний спосіб життя, скуштувати місцеву кухню та взяти участь у традиційних обрядах. Це було особливо актуально в регіонах Тоскани, Умбрії та Лаціо, де природні пейзажі та культурна спадщина привертала увагу мандрівників.

У 1970-х роках Італія переживала занепад аграрної галузі, спричинений падінням конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на світовому ринку. У відповідь на це почали активно розвивати сільський туризм, який став ефективним способом відродження сільських територій та збереження населення в аграрних районах.

Сьогодні Італія є одним із головних центрів розвитку сільського туризму в Європі. Зростання інтересу до відпочинку серед природи суттєво вплинуло на ставлення до цієї сфери: для багатьох місцевих жителів вона перетворилася з додаткової зайнятості на повноцінний основний вид діяльності.

Перші спроби офіційного регулювання агротуризму відбулися в Італії: ще в 1973 році автономна провінція Тренто ухвалила закон, що вимагав від туристичних компаній мати у штаті фахівця, відповідального за організацію відпочинку в сільській місцевості.

Важливою умовою для прийому туристів у країні є збереження сільськогосподарського виробництва - фермери не мають права припиняти свою основну діяльність. Крім того, господарі, які приймають гостей, повинні пройти спеціальне навчання, а їхні садиби - відповідати європейським стандартам комфорту та безпеки. Держава контролює якість послуг, сертифікує ферми, забезпечує інформаційну підтримку й захищає інтереси фермерів [45].

Італійський агротуризм здобув популярність серед іноземців, які прагнули відпочинку на селі. Першими, хто популяризував цей вид відпочинку, стали британці. Наприклад, колишній прем'єр-міністр Тоні Блер

часто проводив літні місяці у садибі в центральній Італії, а музиканти Елтон Джон і Стінг придбали старовинні маєтки в Тоскані [52]. Серед інших відомих іноземців, які приєдналися до цього тренду, Річард Гір бере участь у виробництві вина в Тоскані, Хелен Міррен придбала ферму (masseria) у Пульї, Колін Фірт володіє будинками в Умбрії та Тоскані, Луї Каміллері інвестував у агровиноробство та ферми в Монтальчино, Франчес Майес купила й відновила сільську віллу в Кортоні, а Анандреа Бочеллі володіє розкішною віллою у Форте-ді-Мармі.

У 1980-х роках сільський зелений туризм в Італії отримав офіційне визнання. Уряд почав підтримувати цю галузь через законодавчі ініціативи, що сприяли розвитку агротуризму [32]. Важливими кроками стали програми з підготовки фермерів до роботи в туристичній сфері, створення туристичних маршрутів та підтримка місцевих виробників. Італія стала однією з перших країн у Європі, яка розробила концепцію агротуризму, що включала не лише проживання на фермах, але й освітні програми, екскурсії та культурні заходи.

Серед основних переваг сільського зеленого туризму в Італії варто зазначити його здатність зберігати традиції та культуру. Багато фермерських господарств активно залучають туристів до процесу виробництва продуктів, таких як оливкова олія, вино та сири. Це дозволяє не лише підвищити якість продукції, але й дати можливість відвідувачам зануритися в атмосферу італійського села.

Сільський зелений туризм відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку регіонів, особливо у таких країнах, як Італія, де сільська місцевість зберегла багатовікові традиції, архітектуру та унікальні кулінарні особливості. Цей вид туризму сприяє підвищенню рівня життя місцевого населення, стимулює розвиток малого бізнесу та створює нові робочі місця [20].

Завдяки активному залученню туристів, італійські громади отримують можливість модернізувати інфраструктуру, відновлювати історичні об'єкти та популяризувати екологічні ініціативи.

Загалом, розвиток сільського зеленого туризму в Італії має низку переваг, які узагальнено представлено в таблиці нижче (рис. 1.3).

Проте, незважаючи на успіхи, сільський зелений туризм в Італії стикається з певними викликами. Одним із них є необхідність збереження автентичності та уникнення комерціалізації. З ростом популярності агротуризму деякі фермерські господарства можуть прагнути до максимізації прибутків за рахунок зниження якості послуг або зміни традиційних практик. Тому важливо забезпечити баланс між розвитком туристичної інфраструктури та збереженням культурної спадщини.

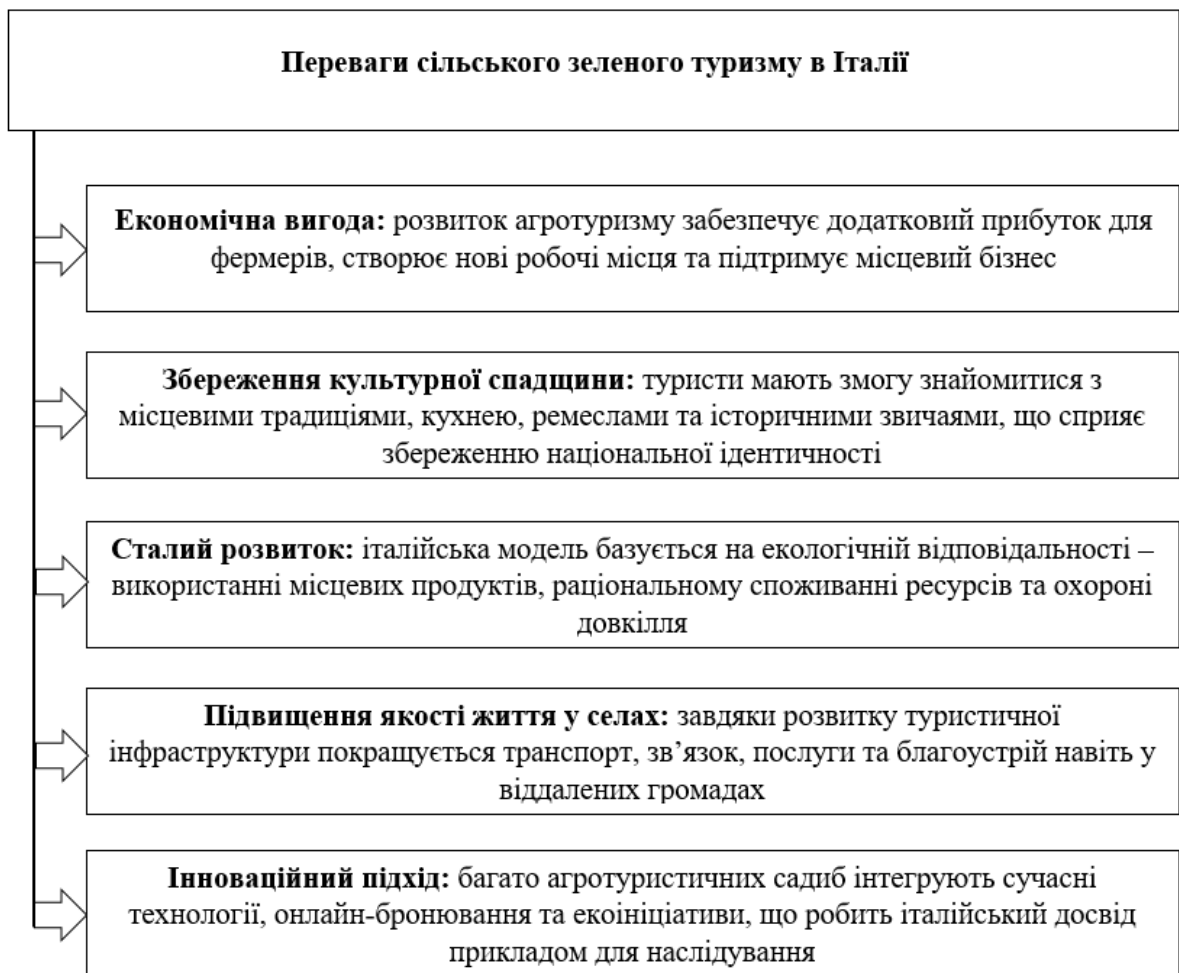

Рис. 1.3. Переваги сільського зеленого туризму в Італії

Джерело: складено автором

У 1990-х роках агротуризм пережив справжній розквіт, ставши популярною альтернативою міському відпочинку. Туристів почали приймати

в реставрованих садибах XVI–XVIII століть або колишніх монастирях. Велику роль у привабленні гостей відіграє кулінарна складова: на фермах пропонують скуштувати традиційні страви, взяти участь у майстер-класах з приготування італійської кухні, а також придбати як сувенір місцеві вина, сири чи оливкову олію. Таким чином, агротуризм в Італії не лише популяризує національну культуру, а й дозволяє туристам відчувати справжній дух італійського села [41, 42].

Сьогодні сільський зелений туризм в Італії продовжує розвиватися, пропонуючи туристам унікальні можливості для відпочинку та пізнання культури. Зростаючий інтерес до екологічного способу життя та сталого розвитку також сприяє популяризації цього виду туризму. Італія стала прикладом для багатьох країн у питаннях агротуризму, демонструючи, як можна поєднати традиційний спосіб життя з сучасними вимогами туристичної індустрії [36]. У майбутньому сільський зелений туризм має всі шанси стати важливим елементом не лише економіки, а й соціального розвитку італійських сіл.

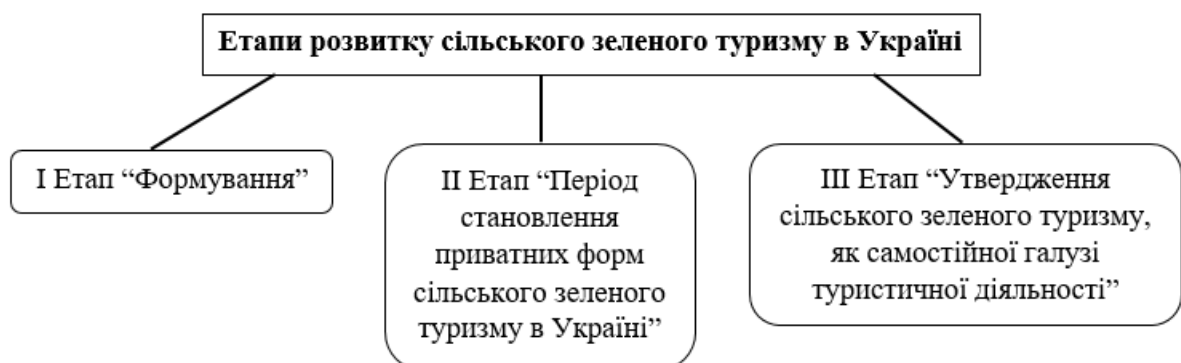
Сільський зелений туризм в Україні має багатий і різноманітний історичний контекст, що відображає культурні, соціальні та економічні зміни в країні. Його корені можна простежити в традиціях українського села, де гостинність, простота життя і тісний зв'язок з природою завжди були важливими аспектами. Сільське населення України, яке протягом століть займалося землеробством, скотарством та ремеслами, створило унікальну культурну спадщину, яка стала основою для розвитку сільського зеленого туризму.

Після проголошення незалежності України в 1991 році, країна почала активно шукати нові шляхи економічного розвитку. У цей період з'явилася потреба в диверсифікації економіки, і сільський зелений туризм став одним із напрямків, який міг би забезпечити додаткові доходи для сільських жителів. Перші спроби організації агротуризму в Україні почалися в 1990-х роках, коли фермери та власники садиб почали відкривати свої двері для туристів,

пропонуючи їм можливість відчутти автентичний український побут.

Проте справжній бум сільського зеленого туризму в Україні розпочався на початку 2000-х років. В цей час виникла потреба у розвитку альтернативних форм туризму, які б дозволили залучити туристів до сільських районів. Зростаючий інтерес до екологічного та активного відпочинку спонукав українців розвивати нові туристичні маршрути, що включали не лише проживання на фермах, але й участь у традиційних обрядах, навчання народним ремеслам та дегустацію місцевих страв. Цей процес супроводжувався активним залученням міжнародних організацій, які надавали фінансову та консультативну підтримку для розвитку сільського туризму.

Як показано на рис. 1.4, у процесі розвитку сільського зеленого туризму в Україні умовно виділяють три основні етапи: перший — період формування (початок XIX ст. – середина XX ст.); другий — стадія становлення приватних форм сільського зеленого туризму (1960–1980-ті роки XX ст.); третій — етап утвердження сільського зеленого туризму як окремої галузі туристичної діяльності (з 1990-х років). Кожен із зазначених періодів характеризується особливостями організаційної структури, географічним поширенням, функціональними завданнями, а також різними формами та напрямками туристичної активності [5].

Рис. 1.4. Етапи розвитку сільського зеленого туризму в Україні [5]

Важливу роль у популяризації сільського зеленого туризму в Україні відіграли державні ініціативи. У 2005 році був прийнятий Закон України "Про

основи державної політики в сфері розвитку туризму", який заклав основи для розвитку агротуризму та сільського туризму в країні. Уряд почав реалізовувати програми підтримки фермерських господарств, що займаються агротуризмом, а також створювати туристичні маршрути, які проходили через мальовничі села та природні резервати [9].

Сільський зелений туризм в Україні не лише сприяв економічному розвитку сіл, але й допоміг зберегти культурну спадщину. Багато фермерських господарств активно залучають туристів до процесу виробництва традиційних продуктів, таких як мед, сир, квашені овочі та інші місцеві делікатеси. Це не лише підвищує якість продукції, але й дозволяє відвідувачам зануритися в атмосферу українського села, дізнатися більше про традиційні методи ведення господарства та навчитися новим навичкам.

Сільський туризм представляє інтерес для мешканців великих міст, які бажають тимчасово відійти від щоденної метушні та відчувати атмосферу сільського життя, а також спробувати автентичні українські страви. Доходи, отримані від цієї діяльності, сприяють покращенню добробуту власників і стимулюють розвиток сільських територій. Крім того, організація та обслуговування садиб потребує залучення працівників, що сприяє створенню додаткових робочих місць і може зменшити міграцію населення за кордон, дозволяючи людям заробляти на батьківщині та залишатися поруч із родиною.

Однак розвиток сільського зеленого туризму в Україні зіткнувся з певними викликами. Одним із них є недостатня інфраструктура в сільських районах, що ускладнює доступ туристів до віддалених місць. Крім того, багато фермерів не мають достатнього досвіду в управлінні туристичними послугами, що може вплинути на якість обслуговування. Також важливою проблемою залишається необхідність збереження автентичності та уникнення комерціалізації, яка може призвести до втрати культурних цінностей.

Для наочності у таблиці 1.5 представлено основні недоліки, що стримують розвиток сільського зеленого туризму в Україні. Вона систематизує ключові проблемні аспекти, усунення яких є необхідним для

підвищення ефективності функціонування галузі та забезпечення її сталого зростання.

Таблиця 1.5

Недоліки сільського зеленого туризму в Україні

№	Недолік	Суть проблеми в Україні	Наслідки
1	Нерозвинена туристична інфраструктура у селах	Низька якість доріг, відсутність освітлення, слабе транспортне сполучення	Зменшує кількість туристів, ускладнює логістику
2	Нестача державної підтримки	Недостатній розвиток програм фінансування, пільг та грантів	Повільний розвиток індустрії, не вигідність інвестицій
3	Слабка туристична промоція регіонів	Брак професійного маркетингу, недостатня цифрова реклама	Мала впізнаваність українських локацій за кордоном і всередині країни
4	Низький рівень сервісу	Власники садиб не завжди проходять підготовку з гостинності	Невдоволеність туристів, негативні відгуки
5	Відсутність єдиних стандартів якості	Немає чітких норм та вимог до садиб	Велика різниця у якості послуг, втрата довіри
6	Дефіцит інвестицій у сільські громади	Місцеві бюджети обмежені, немає коштів на покращення умов	Застаріла матеріальна база
7	Сезонність відпочинку	Основний попит лише в теплу пору року	Нестабільні доходи, складність утримання бізнесу
8	Демографічний спад та трудова міграція	Молодь виїжджає за кордон або у міста	Нестача персоналу та втрачений потенціал розвитку
9	Проблеми з інтернет-покриттям	Багато сіл мають слабкий або нестабільний сигнал	Зниження комфорту туристів і проблеми з бронюванням
10	Вплив війни (з 2022 р.)	У деяких регіонах загроза безпеці, зниження туристичних потоків	Туризм концентрується лише у відносно безпечних областях

Джерело: складено автором

На сьогодні сільський зелений туризм в Україні, попри складні воєнні обставини, продовжує свій розвиток. Незважаючи на небезпеки та економічні труднощі, цей напрям демонструє поступове зростання, зберігаючи інтерес як серед внутрішніх, так і серед іноземних туристів. Українські села приваблюють відвідувачів своєю мальовничою природою, самобутніми традиціями, культурною спадщиною та щирою гостинністю місцевих мешканців.

Зростаюча популярність екологічного способу життя та прагнення до сталого розвитку сприяють формуванню нового туристичного підходу, орієнтованого на гармонію між людиною та природою. Навіть у воєнний час в Україні, сільський зелений туризм стає важливим інструментом підтримки місцевих громад, джерелом додаткового доходу та збереження культурної ідентичності українського села. У перспективі цей вид туризму може стати одним із рушійних чинників післявоєнного відновлення країни та сталого розвитку її регіонів.

1.3. Соціально-економічні аспекти розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму

Сільський зелений туризм в Україні має значний потенціал для розвитку, і його соціально-економічні аспекти відіграють ключову роль у формуванні нових можливостей для сільських громад. Цей вид туризму не лише забезпечує додаткові доходи для фермерських господарств, але й сприяє зміцненню соціальних зв'язків та збереженню культурної спадщини. Однією з основних переваг сільського зеленого туризму є його здатність створювати нові робочі місця в регіонах, що страждають від безробіття. В умовах глобалізації та урбанізації села часто втрачають молодь, яка виїжджає в міста в пошуках кращих можливостей. Сільський туризм може стати альтернативою, пропонуючи молодим людям можливість залишитися вдома, працюючи в туристичній сфері, що включає готельний бізнес, екскурсії,

організацію культурних заходів та інші послуги.

Економічний вплив сільського зеленого туризму також полягає в підвищенні попиту на місцеві продукти. Туристи, які відвідують села, часто цікавляться традиційними стравами та ремеслами, що сприяє розвитку місцевого виробництва. Фермери та місцеві підприємці отримують можливість реалізовувати свою продукцію безпосередньо споживачам, що веде до збільшення їхніх доходів. Це, в свою чергу, стимулює розвиток аграрного сектору та підвищує зацікавленість у впровадженні нових технологій і методів ведення господарства.

Соціальні аспекти розвитку сільського зеленого туризму також є важливими. Він сприяє зміцненню громади, оскільки залучає місцевих жителів до організації туристичних послуг і заходів. Це може призвести до підвищення рівня соціальної активності та відповідальності серед населення. Місцеві жителі, які беруть участь у розвитку туризму, мають можливість ділитися своїми знаннями про культуру, традиції та побут, що допомагає зберегти культурну спадщину і передати її наступним поколінням. Важливим аспектом є також те, що сільський зелений туризм може сприяти розвитку інфраструктури в селах - покращенню доріг, зв'язку, доступу до води та електрики.

Однак розвиток сільського зеленого туризму в Україні стикається з певними викликами. Одним із них є недостатня підготовка кадрів у сфері обслуговування туристів. Багато фермерів і підприємців не мають достатнього досвіду в управлінні туристичними послугами, що може негативно вплинути на якість обслуговування. Важливою проблемою залишається також необхідність збереження автентичності та унікальності українських сіл. Комерціалізація може призвести до втрати культурних цінностей і традицій, що є основою сільського зеленого туризму.

Соціально-економічні наслідки розвитку сільського зеленого туризму найбільш помітні на сільських територіях - сприяють збуту сільськогосподарської продукції, покращенню благоустрою та диверсифікації

бізнес-діяльності, а для мешканців села проявляються у вигляді зростання доходів, зниження рівня безробіття та підвищення якості людського капіталу (рис. 1.6).

Для ефективного подолання викликів, що стоять перед розвитком сільського зеленого туризму в Україні, необхідна комплексна підтримка з боку держави та місцевих органів влади. Важливо не лише розробити програми навчання для місцевих жителів у сфері туризму, але й створити належні умови для розвитку інфраструктури, яка є критично важливою для забезпечення комфортного перебування туристів.

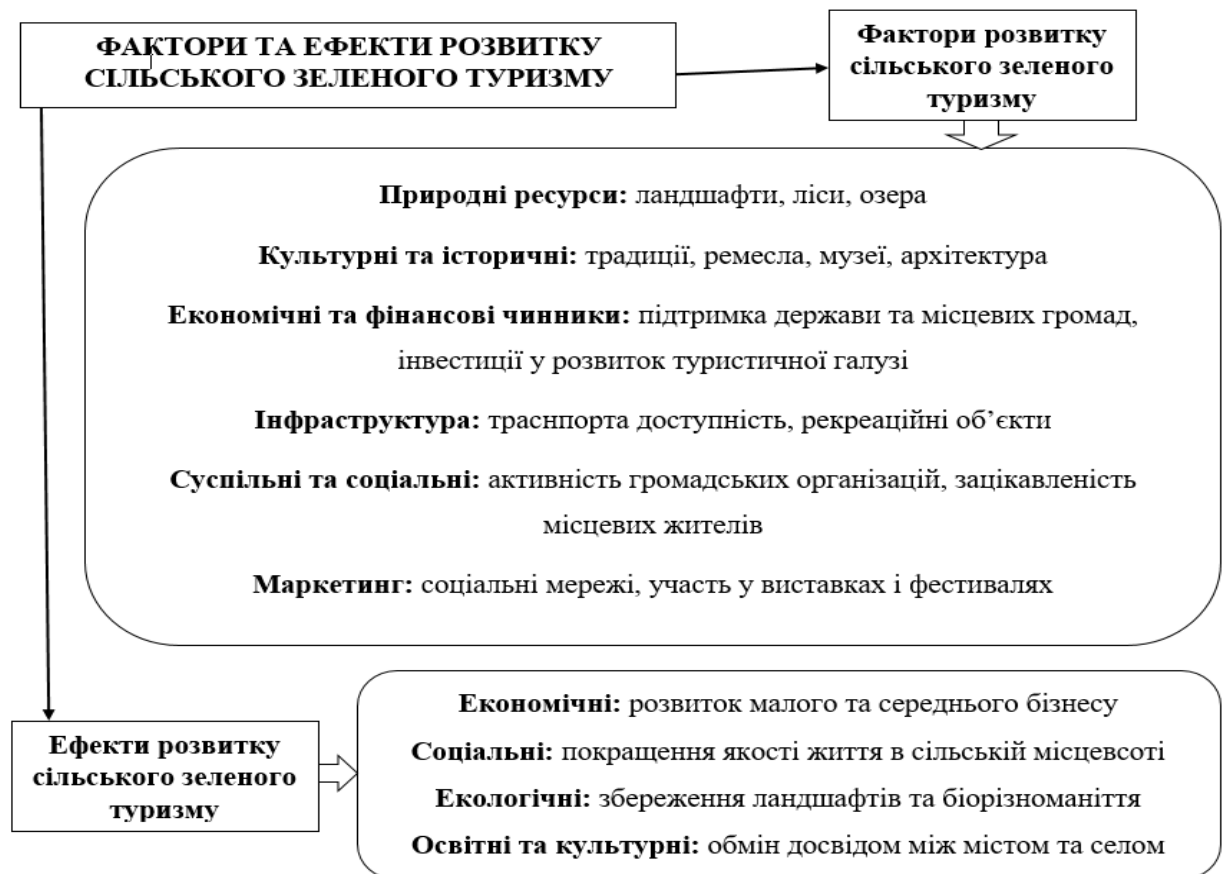
Державні програми підтримки агротуризму можуть включати фінансування проектів, які сприяють розвитку туристичних маршрутів, покращенню умов проживання, а також організації культурних заходів, які б підвищували інтерес до регіону. Це може бути реалізовано через гранти для місцевих підприємців, які займаються туризмом, або через партнерство з неурядовими організаціями, що мають досвід у цій сфері.

Сільський зелений туризм в Україні має величезний потенціал для розвитку і може стати важливим чинником економічного зростання сільських територій. Він здатен не лише забезпечити нові робочі місця та підвищити доходи місцевих жителів, але й сприяти збереженню культурної спадщини та зміцненню соціальних зв'язків у громадах. Залучення туристів до сіл може стимулювати розвиток місцевих ремесел, гастрономії та традиційних культурних практик, що в свою чергу підвищить привабливість регіонів.

Успішний розвиток цього напрямку вимагатиме зусиль з боку всіх учасників - держави, місцевої влади, підприємців і самих жителів сіл. Лише спільними зусиллями можна створити умови для сталого розвитку сільського зеленого туризму, який буде приносити користь не лише економіці, але й суспільству в цілому. Важливо також врахувати екологічні аспекти, адже сталий туризм має на меті збереження природних ресурсів і екосистем.

Сільський зелений туризм також володіє значним потенціалом для розвитку місцевої економіки та соціальної сфери. Він тісно поєднується з

іншими видами господарської діяльності, такими як сільське господарство, виробництво продуктів харчування та ремесла. Це сприяє зростанню валового внутрішнього продукту (ВВП) і створенню нових робочих місць. Крім того, сільський зелений туризм допомагає рівномірніше розподіляти туристичний потік протягом року, зменшуючи сезонні коливання та активізуючи розвиток територій у ширшому просторі [11].

Рис. 1.6. Фактори та ефекти розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Джерело: складено автором

Отже, для реалізації потенціалу сільського зеленого туризму в Україні необхідно створити інтегровану стратегію, яка б враховувала потреби всіх учасників процесу та сприяла б сталому розвитку сільських територій. Це вимагатиме не лише фінансових вкладень, але й активної участі громади, що дозволить максимально ефективно використовувати наявні ресурси та можливості.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ІТАЛІЇ

2.1. Моніторинг розвитку сільського зеленого туризму

Упродовж останніх десятиліть у країнах Європейського Союзу спостерігається активний розвиток сільського зеленого туризму. Особливу популярність здобули такі його форми, як агротуризм, екотуризм та відпочинок на фермерських господарствах. Така тенденція пояснюється зростаючим бажанням мешканців міст проводити дозвілля в спокійних сільських місцевостях, де є можливість відчувати атмосферу сільського побуту, скуштувати екологічно чисті місцеві продукти та насолодитися природними пейзажами, що зберегли свою первозданність.

Моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Україні з 2020 по 2024 рік демонструє динамічні зміни в цій сфері, які зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Сільський зелений туризм в Україні має потенціал стати важливим елементом економічного розвитку сільських територій, сприяючи підвищенню добробуту місцевих жителів та збереженню культурної спадщини [21].

В Україні сільський зелений туризм почав активно розвиватися на початку 2000-х років, проте його популярність значно зросла в останні роки. Основними факторами, що сприяли цьому розвитку, стали зміни в споживчих вподобаннях, зростання інтересу до екологічного туризму та внутрішнього відпочинку, а також активна підтримка з боку держави та місцевих органів влади.

У 2020 році, коли світ зіткнувся з пандемією COVID-19, сільський туризм зазнав серйозних труднощів. Закриття кордонів і обмеження на подорожі призвели до різкого скорочення туристичних потоків. Проте, цей період також відкрив нові можливості для розвитку внутрішнього туризму. Багато українців почали відкривати для себе рідні регіони, що сприяло зростанню інтересу до сільського зеленого туризму [12]. За даними Державної

служби статистики України, у 2020 році кількість сільських готелів та агроусадиб збільшилась, що свідчить про зростаючий попит на такі послуги [4].

У 2021 році ситуація почала покращуватися, і зростання внутрішнього туризму продовжилося. Згідно з даними Міністерства культури та інформаційної політики України, кількість туристів, які відвідали сільські райони, зросла на 20% у порівнянні з попереднім роком. Популярність сільського зеленого туризму в Україні сприяла розвитку нових маршрутів та екскурсій, що включали відвідування фермерських господарств, дегустацію місцевих продуктів та участь у традиційних святкуваннях. Важливим аспектом стало також активне залучення молоді до організації туристичних послуг, що дозволило підвищити якість обслуговування.

Сільський зелений туризм в Україні пропонує різноманітні форми відпочинку: від агроусадиб і еко-готелів до фермерських господарств, які запрошують туристів до участі у зборі врожаю або виробництві традиційних продуктів. Це дозволяє не лише відпочити на природі, але й отримати унікальний досвід, що неможливо знайти в міських умовах. Туристи мають можливість скуштувати натуральні продукти, дізнатися про місцеві традиції та взяти участь у святкуваннях, що відбуваються в селах [24].

Завдяки інтерактивній карті на офіційному сайті Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму України користувачі можуть обрати певну область та переглянути кількість зареєстрованих садиб, їхню прив'язку до території, а також доступні послуги [23]. Це значно спрощує планування подорожей та дає змогу порівняти туристичний потенціал регіонів (Додаток Б).

Одним із важливих аспектів розвитку сільського зеленого туризму є залучення молоді до цієї сфери. Молоді підприємці створюють нові агроусадиби та туристичні маршрути, впроваджуючи сучасні технології обслуговування та маркетингу [28]. Це не тільки підвищує конкурентоспроможність сільського туризму, але й сприяє розвитку нових

форм підприємництва в сільській місцевості. Молодіжні ініціативи часто включають екологічні проекти, які акцентують увагу на збереженні природи та сталому розвитку.

Державна підтримка також відіграє ключову роль у розвитку сільського зеленого туризму. Програми фінансування, навчання кадрів та створення інфраструктури допомагають місцевим жителям реалізувати свої ідеї та проекти. Інвестиції в розвиток туристичної інфраструктури, такої як дороги, зв'язок та послуги, роблять села більш доступними для туристів. Це створює сприятливі умови для розвитку бізнесу та залучення нових інвесторів.

Серед основних викликів, з якими стикається сільський зелений туризм в Україні, можна виділити недостатню інфраструктуру, брак кваліфікованих кадрів та необхідність підвищення рівня обслуговування. Проте ці проблеми поступово вирішуються завдяки спільним зусиллям держави, місцевих громад та бізнесу. Важливим є також розвиток маркетингових стратегій для просування українського сільського туризму на міжнародному рівні.

Сільський зелений туризм має потенціал стати важливим чинником економічного зростання України. Зростаючий інтерес до екологічного та відповідального туризму робить українські села привабливими для туристів. Важливо покращувати умови для розвитку галузі, зберігаючи культурну спадщину та природні ресурси. SWOT-аналіз допомагає оцінити стан галузі та визначити напрями її ефективного розвитку.

Нижче наведено таблицю 2.1, що узагальнює фактори, які впливають на розвиток сільського зеленого туризму в Україні.

Таким чином, моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Україні показує позитивні тенденції та потенціал для подальшого зростання. Цей напрямок не лише сприяє економічному розвитку сіл, але й допомагає зберегти унікальну культурну спадщину країни. Сільський зелений туризм може стати важливим елементом стійкого розвитку українських територій, забезпечуючи нові можливості для місцевих жителів і задовольняючи потреби сучасних туристів.

Таблиця 2.1

SWOT-аналіз розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Багатий природний та культурний потенціал (ліси, озера, історичні пам'ятки)	Недостатній рівень інфраструктури в сільських районах
Наявність традиційних господарств, готових до надання туристичних послуг	Відсутність єдиної системи сертифікації та стандартизації послуг
Підтримка розвитку туризму на рівні місцевих громад	Брак кваліфікованих кадрів у сфері гостинності та управління
Активна діяльність Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму	Низька поінформованість потенційних туристів про можливості зеленого туризму в Україні
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростаючий попит на екологічно чистий та автентичний відпочинок	Невизначеність у законодавчому регулюванні та відсутність єдиного законодавства
Можливість залучення інвестицій у розвиток інфраструктури та маркетинг	Політична та економічна нестабільність, що може впливати на інвестиційну привабливість
Співпраця з міжнародними організаціями та програмами розвитку туризму	Конкуренція з іншими країнами, що активно розвивають сільський зелений туризм
Підвищення кваліфікації місцевих мешканців через тренінги та семінари	Залежність від сезонності туризму та зовнішніх економічних факторів

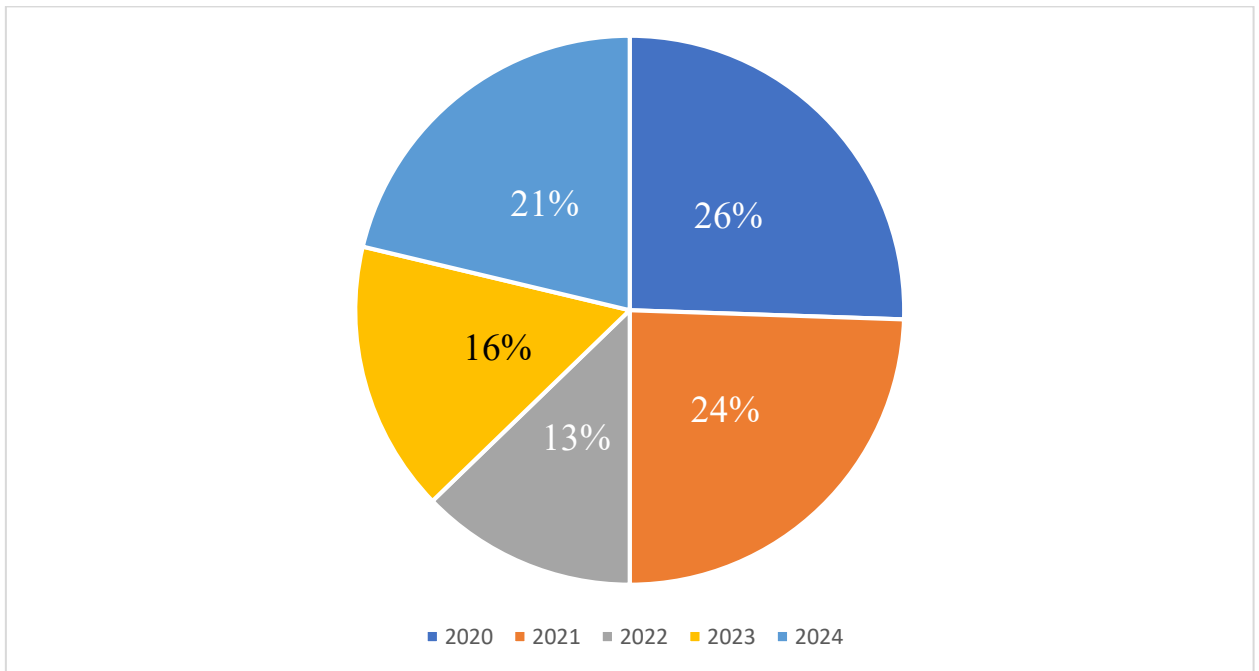
Джерело: складено автором

Сільський зелений туризм є однією з перспективних форм відпочинку, яка поєднує аграрну діяльність із наданням туристичних послуг у сільській місцевості. Такий вид туризму сприяє диверсифікації доходів сільського населення, збереженню культурної спадщини та стимулює розвиток інфраструктури на місцевому рівні.

Після 2020 року сектор сільського зеленого туризму в Україні зазнав

значних змін. На динаміку кількості агро- та еко-садиб вплинули як внутрішні економічні процеси, так і зовнішні чинники — зокрема, пандемія COVID-19, повномасштабна війна з 2022 року, а також поступове відновлення внутрішнього туризму.

За узагальненими оцінками, кількість сільських садиб в Україні зменшилася з приблизно 2400 у 2020 році до 1200 у 2022 році, після чого розпочалося поступове відновлення: 1500 у 2023 році, 2000 у 2024 році, і орієнтовно 2100 у 2024 році [13,14].

Рис. 2.2. Розподіл кількості сільських садиб 2020-2024 рр. [13,14]

Такі показники свідчать про тенденцію до відновлення ринку після кризи, хоча довоєнного рівня 2020 року ще не досягнуто. Позитивну роль відіграють державні та регіональні програми підтримки малого бізнесу, грантові ініціативи для власників сільських садиб та активізація внутрішнього туризму.

На рисунку 2.2 наведено результати моніторингу розвитку сільського зеленого туризму в Україні у 2020–2024 роках.

Аналіз показує, що попит на агротуристичні послуги поступово відновлюється. Головними рушійними факторами розвитку залишаються:

- підвищення інтересу до безпечного відпочинку в екологічно чистому середовищі;
- розвиток фермерських господарств, які надають додаткові туристичні послуги;
- зростання популярності локальних подорожей;
- активізація соціальних мереж як каналу промоції агротуристичних об'єктів.

Разом із тим, для подальшого розвитку галузі необхідно:

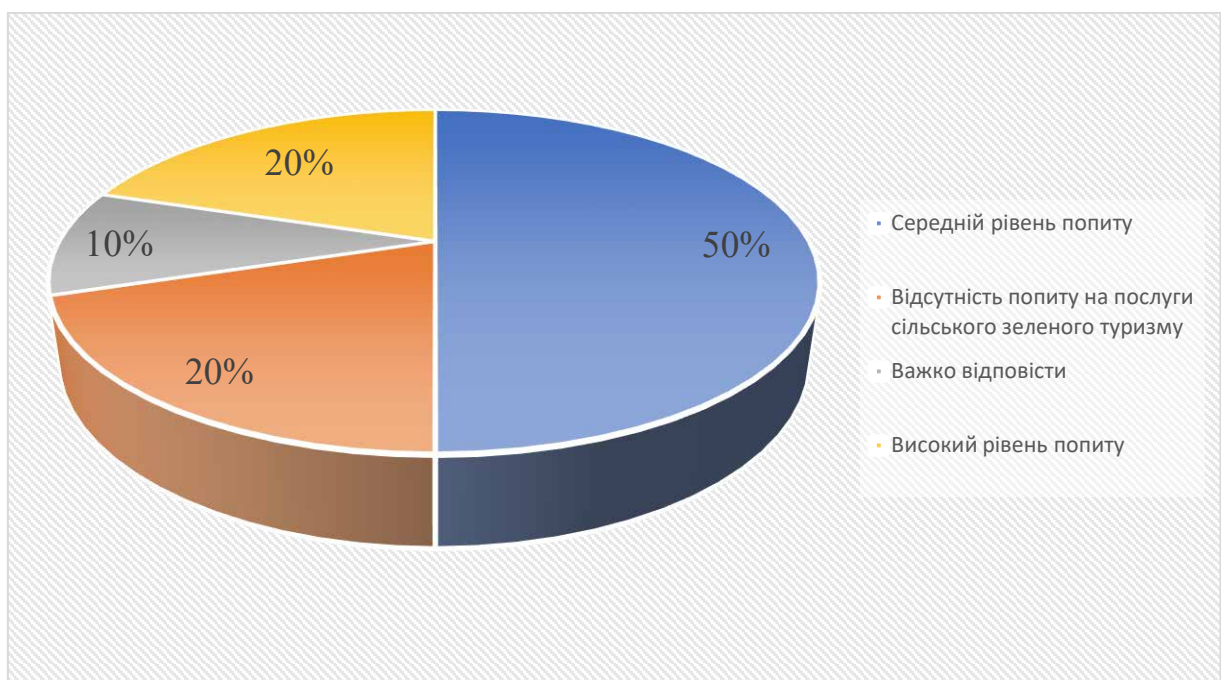
- забезпечити державну статистичну звітність саме за напрямом сільського зеленого туризму;
- створити національний реєстр агротуристичних садиб;
- стимулювати участь сільських громад у програмах підтримки сталого туризму.

Таким чином, моніторинг свідчить про позитивну динаміку відновлення сільського зеленого туризму в Україні у післякризовий період, що дозволяє прогнозувати його зростання у середньостроковій перспективі.

У 2022-2023 роках розвиток сільського зеленого туризму набрав обертів завдяки підтримці держави та міжнародних організацій. Було реалізовано ряд проектів, спрямованих на покращення інфраструктури сільських територій, таких як дороги, зв'язок та електропостачання. За даними Програми розвитку ООН в Україні, у цей період було інвестовано понад 10 мільйонів доларів у розвиток агротуризму, що включало навчання місцевих жителів, створення нових туристичних маршрутів та покращення умов проживання для туристів.

Незважаючи на вплив негативних чинників, таких як примусові епідеміологічні заходи у зв'язку з пандемією COVID-19 та повномасштабні військові дії в Україні, респонденти відзначили, що сільський зелений туризм зберігає помірний рівень попиту у більшості господарств (50% опитаних). Лише в 20% господарств спостерігається значне зниження попиту на послуги, що відображено на рисунку 2.3 [34].

У 2024 році сільський зелений туризм в Україні став ще більш популярним. Відзначалося зростання туристичного потоку на 30% у порівнянні з попередніми роками. Значну роль у цьому відіграло підвищення усвідомлення важливості екологічного туризму серед населення. Багато туристів стали звертати увагу на екологічні аспекти своїх подорожей, вибираючи агроусадоби, які пропонують екологічно чисті продукти та практики [29]. Таким чином, сільський зелений туризм став не лише способом відпочинку, але й можливістю підтримати місцеву економіку і зберегти природу.

Рис. 2.3. Рівень попиту на послуги сільського зеленого туризму в громадах [34]

У 2024 році прогнози щодо розвитку сільського зеленого туризму залишаються оптимістичними. Очікується, що кількість туристів, які відвідують села, зросте ще на 25%. Також планується реалізація нових державних програм підтримки агротуризму, які будуть спрямовані на розвиток інфраструктури та навчання кадрів. Зокрема, акцент буде зроблено на інтеграцію сучасних технологій у сферу обслуговування туристів, що дозволить підвищити ефективність роботи агроусадоб та фермерських

господарств.

Таким чином, моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Україні з 2020 по 2024 рік свідчить про позитивні тенденції в цій сфері. Внутрішній туризм отримав новий імпульс у зв'язку з пандемією, а державна підтримка та активна участь місцевих жителів сприяють сталому розвитку цієї галузі. Сільський зелений туризм має потенціал стати важливим чинником економічного зростання та соціального розвитку сільських територій України.

Моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Італії є важливим аспектом, який дозволяє оцінити ефективність реалізації політик у цій сфері, визначити основні тенденції, а також виявити проблеми та можливості для подальшого розвитку. Сільський зелений туризм в Італії охоплює широкий спектр діяльності, що включає агротуризм, еко-туризм, культурні заходи та активний відпочинок на природі. Цей вид туризму не лише підтримує економіку сільських районів, але й сприяє збереженню культурної спадщини та екологічної рівноваги.

Початок активного розвитку сільського зеленого туризму в Італії можна віднести до 1990-х років, коли уряд почав впроваджувати програми, спрямовані на підтримку сільських територій. Однією з ключових ініціатив стало створення законодавчої бази, що регулює діяльність у сфері сільського туризму. Це дало змогу фермерам і місцевим жителям легально займатися туристичною діяльністю, пропонуючи свої послуги та продукти. Важливим елементом цього процесу стало створення асоціацій та кооперативів, які об'єднують фермерів і підприємців, зацікавлених у розвитку туризму.

Сьогодні Італія є однією з найбільш популярних країн для сільського зеленого туризму в Європі. Країна приваблює туристів не лише своєю природною красою, але й багатою культурною спадщиною. Сільські райони, такі як Тоскана, Умбрія, Лігурія та П'ємонт, стають все більш популярними серед туристів, які шукають автентичний досвід, віддалений від метушні великих міст. Туристи мають можливість насолоджуватися традиційною італійською кухнею, брати участь у майстер-класах з приготування їжі, а

також відвідувати виноробні та олійниці.

Однак розвиток сільського зеленого туризму в Італії не обходиться без викликів. Однією з основних проблем є нерівномірний розвиток інфраструктури в різних регіонах країни. У той час як деякі райони мають добре розвинену туристичну інфраструктуру, інші стикаються з труднощами у забезпеченні необхідних умов для комфортного перебування туристів. Це включає недостатню кількість готелів, ресторанів та інших туристичних послуг. Важливою складовою моніторингу є оцінка стану інфраструктури та наявності необхідних ресурсів для підтримки туристичної діяльності.

Ще одним викликом є потреба у підвищенні рівня професійної підготовки працівників у сфері сільського туризму. Багато місцевих жителів не мають достатніх знань і навичок для надання високоякісних туристичних послуг. Це стосується не лише мовної підготовки, але й уміння організовувати заходи, працювати з клієнтами та використовувати сучасні технології для просування своїх послуг. Тому важливим етапом моніторингу є аналіз освітніх програм і ініціатив, спрямованих на підвищення кваліфікації працівників у цій сфері.

Екологічна стійкість також є важливим аспектом моніторингу розвитку сільського зеленого туризму. Італія активно впроваджує принципи сталого розвитку в туристичній сфері, зокрема через використання екологічно чистих технологій і практик. Багато фермерських господарств переходять на органічне ведення господарства, що дозволяє не лише зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, але й залучити туристів, які цінують екологічну свідомість. Оцінка впливу туристичної діяльності на навколишнє середовище є важливою частиною моніторингу.

Для оцінки стану та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в Італії доцільно застосувати SWOT-аналіз, який дозволяє систематизувати ключові фактори, що впливають на галузь. Такий підхід дає змогу визначити сильні та слабкі сторони розвитку агротуризму, оцінити можливості для зростання та виявити потенційні загрози. Результати аналізу дозволяють

окреслити напрями ефективного розвитку сільського зеленого туризму та стратегічного планування його вдосконалення.

Нижче наведено узагальнену таблицю 2.4 SWOT-аналізу сільського зеленого туризму в Італії.

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз розвитку сільського зеленого туризму в Італії

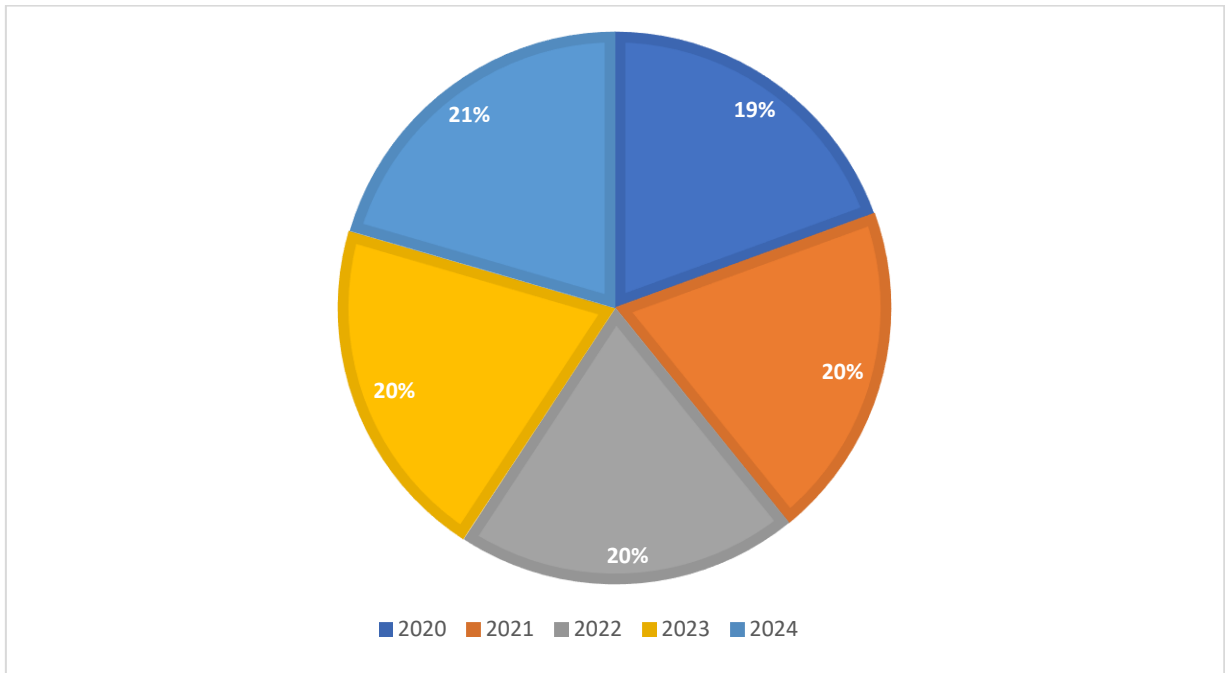
Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Багата культурна та історична спадщина (замки, палаци, традиційні села)	Сезонність туризму (пік відвідуваності – літо)
Висока якість місцевих продуктів (вино, оливкова олія, сир)	Високі ціни для туристів
Розвинена інфраструктура для туризму (агротуризми, фермерські садиби)	Нерівномірний розвиток сільських регіонів
Популярність Італії як туристичної країни у світі	Обмежена цифровізація малих господарств
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростання попиту на екологічний та агротуризм	Природні катастрофи (пожежі, повені)
Міжнародна популяризація локальних продуктів та гастрономічних турів	Економічні кризи, що зменшують потік туристів
Розвиток культурних і екологічних маршрутів	Пандемії та інші обмеження на подорожі
Державна підтримка сільського туризму та гранти ЄС	Висока конкуренція з іншими туристичними країнами

Джерело: складено автором

За даними Італійського національного інституту статистики (ISTAT), кількість агритуристичних підприємств у країні стабільно зростала впродовж останніх років. Попри кризові явища, спричинені пандемією COVID-19 у 2020 році, сектор продемонстрував високу стійкість та поступове відновлення [40].

На рисунку 2.5 зображено результати моніторингу розвитку агритуристичного сектору Італії у 2020–2024 роках.

Аналіз даних свідчить, що кількість агрикультурних господарств Італії має стійку тенденцію до зростання. За період із 2020 по 2023 рік відбулося поступове збільшення, що свідчить про стабільне розширення ринку. Цьому сприяють державна підтримка фермерських господарств, популяризація концепції сталого туризму та зростання інтересу до локальних продуктів і гастрономічного досвіду.

Рис. 2.5 Розподіл кількості агрикультурних підприємств в Італії 2020-2024 рр. [40]

Агритуризм особливо активно розвивається в регіонах Тоскана, Ломбардія, Венето та Умбрія. Багато господарств поєднують надання туристичних послуг із виробництвом вина, сиру, оливкової олії та органічних продуктів, що формує унікальну туристичну пропозицію [52].

Моніторинг розвитку агритуризму в Італії демонструє позитивну динаміку та підтверджує роль цього сектору як одного з ключових напрямів сталого розвитку туризму в Європейському Союзі.

Крім того, важливим аспектом є маркетинг і просування сільського зеленого туризму. Сучасні технології та соціальні мережі стали основними каналами комунікації з потенційними туристами. Італія активно використовує

цифрові платформи для популяризації своїх туристичних пропозицій. Це дозволяє залучати більше відвідувачів і створювати позитивний імідж країни як сприятливого місця для відпочинку в природному середовищі. Моніторинг ефективності маркетингових кампаній допомагає визначити найбільш успішні стратегії просування та адаптувати їх до потреб ринку.

В Італії значна увага приділяється популяризації малих сільських поселень як осередків автентичної культури та сталого туризму. Одним із показових прикладів є ініціатива «Borghi d'Italia», започаткована у співпраці Національної асоціації італійських муніципалітетів (ANCI), Міністерства культурної спадщини, діяльності та туризму (MiBACT) та платформи Airbnb. Проєкт спрямований на те, щоб привернути увагу туристів до мальовничих італійських сіл кожного регіону, підкреслюючи їхній історичний, культурний та природний потенціал [34].

Ініціатива була особливо актуалізована у 2017 році, який ООН проголосила Роком сталого туризму, а Італія присвятила його саме популяризації своїх малих поселень. У межах цієї програми було створено спеціальну онлайн-платформу «Italian Villages», що представляє двадцять італійських сіл на міжнародному рівні. Її завданням є не лише інформування про туристичні можливості, а й стимулювання локального розвитку через культурні, соціальні та економічні ініціативи [48].

Засновники Airbnb відзначали, що спільне проживання - це не просто економічна модель, а інструмент збереження і підтримки місцевих громад. Завдяки короткостроковій оренді житла мешканці сіл отримують фінансові надходження, які можуть бути спрямовані на відновлення культурних об'єктів, розвиток громадських просторів та підтримку традиційного ремесла. За даними дослідження Airbnb, проведеного в Італії, лише за один рік господарі з сільських районів заробили близько 80 мільйонів євро, прийнявши понад 540 тисяч туристів.

Середня тривалість перебування гостей становила близько п'яти днів, а середній дохід від оренди — понад 1600 євро на рік, що підтверджує

економічну ефективність подібної форми туризму для невеликих громад. Такий формат сприяє розвитку повільного туризму (slow tourism), який орієнтований не на масові потоки, а на глибше занурення у місцеву культуру.

Особливе значення має й соціальний аспект ініціативи: проживання у приватних будинках створює умови для безпосередньої взаємодії між туристом і господарем, формуючи унікальний культурний обмін. За словами представників MiVAST, саме автентична гостинність і природність є головними характеристиками, що відрізняють італійські села від традиційних туристичних напрямів [24,25].

Успішним прикладом практичного втілення ідей програми став проект «Casa d'Artista» у селі Чівіта-ді-Баньореджо, який передбачав реконструкцію історичних будівель із залученням архітекторів, художників і місцевих майстрів. Згодом ініціатива поширилася ще на три громади — Лавеноне (Ломбардія), Чівітакампомарано (Молізе) та Самбука-ді-Січілія (Сицилія), де також здійснювалася реставрація громадських споруд і створення культурних просторів.

Загалом у проекті беруть участь десятки італійських сіл, серед яких Бароло, Асоло, Беванья, Мореско, Саббїонета, Фуроре, Сперлонга та інші. Всі вони включені до національного туристичного маршруту «Viaggio Italiano», який охоплює близько 1000 населених пунктів — від гірських регіонів до узбережжя. Мета цього маршруту — розвивати сталий, екологічно орієнтований туризм, зберігати історичну спадщину та підвищувати якість життя у сільських громадах.

Таким чином, італійський досвід у розвитку сільського зеленого туризму наочно демонструє, що ефективна співпраця між державними інституціями, приватним сектором та місцевими громадами може стати потужним двигуном для економічного зростання сільських територій. Ця синергія забезпечує не лише економічну вигоду для сіл, але й створює умови для збереження культурної спадщини, традиційних промислів та природних ресурсів.

Сільський зелений туризм в Італії сприяє формуванню позитивного

міжнародного іміджу країни, демонструючи її як місце, де гармонійно поєднуються культура, природа і гостинність. Успішні моделі, реалізовані в Італії, свідчать про те, що активна участь місцевих громад у формуванні туристичних продуктів та послуг є ключовим фактором успіху. Це не лише стимулює економічний розвиток, але й підвищує якість життя мешканців села, створюючи нові робочі місця та можливості для підприємництва.

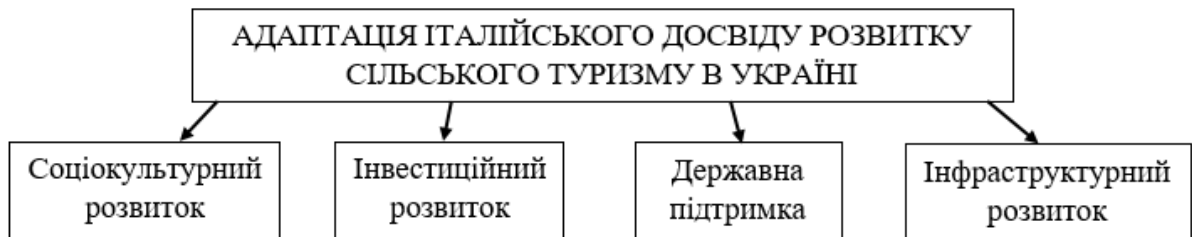
Адаптація італійських практик до українських реалій може стати важливим кроком у відродженні сільських територій України. Для цього необхідно забезпечити відповідну підтримку з боку держави, розвивати інфраструктуру, заохочувати інвестиції в сільський туризм та активізувати участь місцевих жителів у розробці туристичних маршрутів і програм.

Важливо також враховувати культурні та соціальні особливості українських сіл, що дозволить створити унікальний туристичний продукт, здатний привернути увагу як внутрішніх, так і зовнішніх туристів. В результаті, розвиток сільського зеленого туризму може стати не лише економічно вигідним, а й соціально значущим процесом, який сприятиме збереженню традицій, поліпшенню якості життя на селі та формуванню позитивного образу України на міжнародній арені.

Для підвищення ефективності розвитку сільського зеленого туризму в Україні важливим є використання зарубіжного досвіду, зокрема італійських практик, які довели свою результативність у відродженні сільських територій. Адаптація цих підходів до українських умов передбачає створення комплексної системи заходів, що охоплюють державну підтримку, розвиток інфраструктури, залучення інвестицій та активізацію соціокультурних чинників. Узагальнену схему можливих напрямів адаптації представлено на рисунку 2.6.

Зображена на схемі структура демонструє ключові напрями адаптації італійського досвіду до українських умов, що є надзвичайно актуальним у контексті розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Центральне місце у процесі розвитку цього виду туризму займає державна підтримка, яка включає

в себе різноманітні програми фінансової допомоги власникам агроосель. Це може бути як пільгове кредитування, так і грантові ініціативи, що сприяють зменшенню фінансового навантаження на підприємців у цій сфері. Крім того, важливим аспектом є удосконалення законодавчої бази у сфері туризму та сільського господарства, що дозволить створити більш сприятливі умови для розвитку агротуризму.

Рис. 2.6. Адаптація італійського досвіду розвитку сільського туризму до українських реалій

Джерело: складено автором

Не менш важливою складовою є інфраструктурний розвиток, який передбачає не лише модернізацію транспортних шляхів, але й оновлення житлового фонду. Поліпшення доступу до комунальних послуг, таких як водопостачання, електропостачання та інтернет, також є критично важливим для створення комфортних умов перебування туристів у сільській місцевості. Це забезпечить не тільки зручності для відвідувачів, але й підвищить загальний рівень життя місцевих жителів.

Крім того, суттєвим напрямом розвитку сільського зеленого туризму є інвестиційна активність. Залучення приватного капіталу та розвиток малого підприємництва можуть суттєво сприяти економічному зростанню регіонів. Партнерство між громадами та бізнесом також відіграє важливу роль у формуванні успішних туристичних продуктів, які відповідають потребам як місцевих жителів, так і туристів.

Особливу увагу слід приділити соціокультурному аспекту розвитку сільського зеленого туризму. Це охоплює збереження місцевих традицій,

народних ремесел та звичаїв, а також активну участь жителів у створенні туристичних маршрутів і програм. Залучення громади до процесу формування туристичної пропозиції не лише підвищує її зацікавленість у розвитку туризму, але й сприяє збереженню культурної спадщини регіону.

Реалізація зазначених напрямів сприятиме формуванню сталого економічного та культурного середовища в Україні, підвищенню якості життя населення, а також зміцненню позитивного іміджу України як привабливої туристичної держави на міжнародній арені. Це стане можливим завдяки комплексному підходу до розвитку сільського зеленого туризму, який враховує всі аспекти — від економічних до соціальних і екологічних.

Отже, моніторинг розвитку сільського зеленого туризму в Італії є комплексним процесом, що охоплює економічні, соціальні та екологічні аспекти. Аналіз ефективності державної політики дозволяє визначити сильні сторони, проблеми та напрями подальшого вдосконалення галузі. Завдяки підтримці держави, активності місцевих громад і використанню сучасних технологій Італія утримує позиції одного з лідерів європейського сільського туризму. Цей досвід є цінним орієнтиром для України на шляху до сталого розвитку зеленого туризму та збереження культурно-природної спадщини.

2.2. Політика та стратегія розвитку сільського зеленого туризму

Сільський зелений туризм в Україні має значний потенціал для розвитку, оскільки країна володіє багатими природними ресурсами, культурною спадщиною та унікальними традиціями. Політика та стратегія розвитку цього напрямку туризму повинні бути спрямовані на інтеграцію екологічних, соціальних та економічних аспектів, що дозволить забезпечити сталий розвиток сільських територій.

Однією з основних цілей політики розвитку сільського зеленого туризму є покращення якості життя в сільських районах. Це передбачає створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури та підвищення рівня доходів

місцевого населення. Залучення туристів до сільських територій не лише сприяє економічному зростанню, а й стимулює збереження традиційних ремесел, місцевої кухні та культурних цінностей. Важливо, щоб місцеві жителі були активними учасниками цього процесу, адже саме вони можуть запропонувати автентичний досвід і забезпечити якісне обслуговування.

Стратегія розвитку сільського зеленого туризму в Україні повинна включати комплекс заходів, спрямованих на покращення інфраструктури. Це стосується не лише доріг та транспортного сполучення, але й створення комфортних умов для проживання туристів: готелів, кемпінгів, агроусадіб [31]. Важливим аспектом є також розвиток інформаційних технологій, які дозволять ефективно просувати туристичні пропозиції та забезпечити зручний доступ до інформації про маршрути, події та послуги.

Стратегічне планування розвитку в галузі сільського зеленого туризму - це цілісний підхід до керування змінами та досягнення узгодженості в межах громади. Воно сприяє формуванню спільного бачення економічного розвитку території, передбачає креативний процес виявлення ключових проблем, визначення реалістичних цілей, завдань і напрямів дій, що допоможуть їх розв'язати. Такий підхід водночас є ефективним інструментом співпраці між представниками бізнесу та місцевої влади, сприяючи створенню партнерств між приватним і публічним секторами.

На сучасному етапі розвитку туризму в Україні визначено стратегічні напрямки, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності та ефективності сільського зеленого туризму рис. 2.7.

Розвиток сільського зеленого туризму передбачає впровадження комплексу стратегій, спрямованих на узгодження дій між усіма учасниками цього процесу та забезпечення гармонійного задоволення різнорівневих потреб суспільства. Такі стратегії мають враховувати як соціальні, економічні, так і гуманітарні аспекти розвитку, особливо ті, що безпосередньо впливають на якість життя населення. При цьому важливо дотримуватись послідовності реалізації завдань і враховувати пріоритетність інтересів на кожному етапі

реалізації стратегічних рішень.

Рис. 2.7. Стратегії розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Джерело: складено автором

Крім того, необхідно акцентувати увагу на екологічній складовій сільського зеленого туризму. Збереження природних ресурсів і біорізноманіття має стати пріоритетом у політиці розвитку. Важливо впроваджувати екологічні норми і стандарти в діяльність агроусадиб та інших туристичних об'єктів. Це може включати використання відновлювальних джерел енергії, системи збору та переробки відходів, а також практики сталого землекористування.

Важливим елементом стратегії є навчання та підвищення кваліфікації місцевого населення. Для успішного розвитку зеленого туризму необхідно забезпечити відповідну підготовку фахівців у галузі гостинності, маркетингу та управління. Це дозволить не лише покращити якість обслуговування, але й створити конкурентоспроможні туристичні продукти, здатні залучити як внутрішніх, так і іноземних туристів.

Не менш важливим є розвиток партнерства між державними органами, місцевими громадами та приватним сектором. Спільні зусилля можуть суттєво підвищити ефективність реалізації проектів у сфері сільського зеленого туризму. Державна політика повинна підтримувати ініціативи місцевих жителів через фінансування, консультаційні послуги та інформаційну підтримку. Також важливо залучати міжнародні організації та фонди для реалізації проектів, що сприятимуть розвитку цієї галузі.

Окрім зазначеного, важливо здійснювати активну діяльність, спрямовану на популяризацію сільського зеленого туризму як в Україні, так і за її межами. Ефективне впровадження маркетингових стратегій, участь у спеціалізованих виставках та ярмарках, а також активна присутність у соціальних мережах сприятимуть формуванню позитивного іміджу українського села як привабливого туристичного напрямку. При цьому слід ураховувати потреби та інтереси різних категорій відвідувачів — від сімей із дітьми до молодіжних груп і людей похилого віку.

В Італії сільський зелений туризм є важливим напрямком розвитку туристичної індустрії, який не лише сприяє економічному зростанню, але й підтримує збереження культурної спадщини та екологічної рівноваги. Італія, з її багатою історією, різноманітними природними ландшафтами та унікальними традиціями, має великий потенціал для розвитку цього виду туризму. Політика та стратегія розвитку сільського зеленого туризму в країні охоплюють кілька ключових аспектів, які сприяють створенню сприятливого середовища для інвестування та реалізації проектів у цій сфері.

По-перше, важливо зазначити, що італійський уряд активно підтримує розвиток сільського туризму через законодавчі ініціативи та фінансові програми. Це включає надання субсидій для фермерських господарств, які прагнуть розвивати туристичні послуги, а також підтримку малих підприємств у сільських районах. Такі заходи стимулюють фермерів і місцевих жителів до створення нових туристичних продуктів, які можуть включати агротуризм, еко-туризм та культурні програми.

По-друге, стратегія розвитку сільського зеленого туризму в Італії також передбачає інтеграцію місцевих спільнот у процеси прийняття рішень. Залучення місцевих жителів до розробки туристичних маршрутів і програм допомагає зберегти автентичність культурних традицій та забезпечити стійкий розвиток. Місцеві громади мають можливість пропонувати свої послуги, такі як майстер-класи з традиційних ремесел, гастрономічні тури та екскурсії по природних резервуарах. Це не лише підвищує якість туристичного досвіду, але

й сприяє економічному зростанню регіонів.

Третім важливим аспектом є екологічна стійкість. В Італії активно впроваджуються принципи сталого розвитку в сфері туризму, що включає використання екологічно чистих технологій та практик. Наприклад, багато сільських готелів і агроферм використовують відновлювальні джерела енергії, органічні методи ведення господарства та системи збору дощової води. Це дозволяє не лише знизити негативний вплив на навколишнє середовище, але й залучити туристів, які цінують екологічну свідомість.

Крім того, маркетинг і просування сільського зеленого туризму є важливими складовими стратегії. Італія активно використовує цифрові платформи для популяризації своїх туристичних пропозицій. Соціальні мережі, веб-сайти та онлайн-туристичні агенції стають основними каналами комунікації з потенційними туристами. Це дозволяє не лише залучити більше відвідувачів, але й створити позитивний імідж країни як сприятливого місця для відпочинку в природному середовищі.

Важливо також згадати про співпрацю між державними органами, приватним сектором і неурядовими організаціями. Таке партнерство дозволяє реалізувати спільні проекти, які сприяють розвитку інфраструктури, покращенню якості послуг та підвищенню рівня безпеки для туристів. Наприклад, спільні ініціативи щодо розвитку велосипедних маршрутів або пішохідних стежок можуть зробити сільські райони більш доступними для відвідувачів.

У процесі моніторингу розвитку сільського зеленого туризму в Італії важливо відзначити, що держава використовує комплексний підхід до управління галуззю. Основна увага приділяється поєднанню економічного зростання з екологічною стабільністю, соціальним розвитком громад та збереженням культурної спадщини. Італія є одним із лідерів у сфері сталого туризму в Європі, завдяки чому її досвід часто використовується як приклад для інших країн, зокрема й України.

Розвиток сільського туризму здійснюється через реалізацію низки

стратегічних напрямів, що враховують сучасні виклики, потреби місцевих громад та вимоги міжнародного ринку туристичних послуг. Нижче в таблиці 2.8 наведено основні стратегії розвитку сільського зеленого туризму в Італії, які забезпечують стійке функціонування та конкурентоспроможність галузі.

Таблиця 2.8

Стратегії розвитку сільського зеленого туризму в Італії

№	Назва стратегії	Коротка характеристика
1	Стратегія сталого розвитку	Орієнтується на гармонійне використання природних ресурсів без шкоди для довкілля та майбутніх поколінь
2	Стратегія місцевого партнерства	Передбачає співпрацю фермерів, місцевих громад, органів влади та туристичних організацій
3	Стратегія «повільного туризму» (slow tourism)	Заохочує неспішне дослідження регіонів, увагу до місцевих традицій, гастрономії та природи
4	Стратегія цифрової трансформації	Спрямована на впровадження цифрових платформ для бронювання, онлайн-маркетинг та популяризацію туризму
5	Стратегія збереження культурної спадщини	Фокусується на охороні історичних пам'яток, ремесел, звичаїв і традицій сільських територій
6	Стратегія диверсифікації туризму	Передбачає розширення різновидів туристичних послуг: агротуризм, гастротуризм, екотуризм та інші

Джерело: складено автором

На завершення, політика та стратегія розвитку сільського зеленого туризму в Італії ілюструють комплексний підхід, що охоплює економічні,

соціальні та екологічні аспекти. Завдяки активній державній підтримці, залученню місцевих громад та впровадженню сучасних технологій, Італія має всі передумови для утвердження як одного з провідних центрів сільського туризму в Європі. Цей напрямок не лише сприяє економічному зростанню, але й забезпечує збереження культурної спадщини та природних ресурсів країни для майбутніх поколінь.

Досвід Італії може стати важливим орієнтиром для України, де розвиток сільського зеленого туризму є ключовим чинником у процесах економічного відновлення та підвищення добробуту сільських територій. Для успішної реалізації цього потенціалу необхідно розробити політику та стратегію, які ґрунтуватимуться на принципах сталого розвитку [18]. Це означає, що потрібно враховувати потреби місцевих жителів, їхні культурні традиції та екологічні особливості регіонів.

Важливим аспектом є створення відкритої платформи для співпраці між громадами, бізнесом і державними інституціями. Лише за таких умов можливо розробити конкурентоспроможний і привабливий туристичний продукт, який зможе залучити як внутрішніх, так і міжнародних туристів. Це не тільки сприятиме економічному розвитку, але й допоможе зміцнити соціальну структуру сіл, покращити якість життя їх мешканців та зберегти унікальні культурні особливості.

В цілому, інтеграція досвіду Італії в український контекст може стати потужним імпульсом для розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Вона відкриває нові можливості для підприємництва на селі, підвищує рівень зайнятості та сприяє створенню позитивного іміджу України як туристичної країни. Таким чином, ефективна реалізація стратегій у сфері сільського зеленого туризму може стати важливою складовою частиною загальної стратегії соціально-економічного розвитку України, що забезпечить сталий розвиток сільських територій і збереження їх унікальності.

2.3. Успішні практики та приклади в Україні та Італії

У сучасному глобалізованому світі країни стикаються з численними викликами, які потребують інноваційних рішень та ефективних практик. Україна та Італія, незважаючи на різний соціально-економічний контекст, демонструють ряд успішних практик у різних сферах, які можуть слугувати прикладом для інших країн. Цей текст присвячений аналізу ключових напрямків, у яких обидві країни досягли успіху, розглядаючи їхній досвід у сфері економіки, освіти, соціальних інновацій та екологічної стійкості [53].

В Україні останні роки стали свідками значних економічних реформ, спрямованих на поліпшення бізнес-клімату. Однією з найуспішніших ініціатив стала програма "Дія", яка передбачає цифровізацію державних послуг. Завдяки цій програмі підприємці можуть реєструвати бізнес онлайн, отримувати ліцензії та дозволи без бюрократичних затримок. Ця ініціатива не лише спростила процеси для бізнесу, але й створила умови для розвитку стартапів. Важливим кроком стало також створення фондів підтримки стартапів, які надають фінансування та консультації молодим підприємцям. Ці зусилля сприяють формуванню динамічного підприємницького середовища в Україні.

В Україні нині діє близько 1600 сільських садиб, які надають послуги у сфері зеленого туризму. За словами професора Національного університету біоресурсів і природокористування України, члена правління Спілки сприяння розвитку сільського туризму Лесі Забуранної, спостерігається стала тенденція зростання популярності цього виду відпочинку. Такий розвиток зумовлений підвищенням національної свідомості населення, бажанням українців краще пізнати власну країну, а також економічними чинниками, зокрема високим курсом валют, що стимулює внутрішній туризм. Найактивніше зелений туризм розвивається у західних регіонах України, де поєднано природні ресурси, культурну спадщину та гостинність місцевих мешканців [29].

За словами експертки, останнім часом молоді родини з дітьми дедалі частіше віддають перевагу відпочинку в сільській місцевості, де можна

провести час на природі, скуштувати екологічно чисті продукти та ознайомитися з народними традиціями. Такий вид дозвілля стає модним і корисним трендом, що сприяє не лише оздоровленню, а й формуванню екологічної культури та шанобливого ставлення до рідної землі [16,38].

Туристична діяльність у Лиманській міській територіальній громаді відіграє важливу роль у формуванні позитивного іміджу регіону, підвищенні його привабливості та розвитку місцевої економіки. Завдяки використанню природного й культурного потенціалу, Лиманщина демонструє, що туризм може бути не лише джерелом доходів, а й ефективним інструментом збереження історико-культурної спадщини, розвитку громадської активності та піднесення духовних цінностей. Сприятливі природні умови, ландшафти, а також зацікавленість місцевого населення у розвитку туристичної сфери створюють передумови для стабільного зростання цього напрямку [17].

У межах проєкту «Підвищення туристичної та інвестиційної привабливості Лиманської територіальної громади», що реалізується за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), представники місцевої влади, підприємці та ініціативні мешканці стали учасниками навчально-практичного візиту до Полтавської області, присвяченого обміну досвідом у сфері зеленого туризму. Програма передбачала участь у семінарі-тренінгу, знайомство з діяльністю Полтавського університету економіки і торгівлі, відвідання об'єктів культурної спадщини - музею-садиби Івана Котляревського, Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, а також участь у майстер-класах із народної кухні та етнофестивалі «Гелон-фест». Цей досвід сприяв формуванню нових ідей щодо розвитку сільського зеленого туризму на Лиманщині, об'єднав представників громади, бізнесу та освіти навколо спільної мети - створення сучасного, сталого туристичного простору [17].

В Україні поступово формується позитивний досвід розвитку сільського зеленого туризму, який демонструє значний потенціал для економічного та соціального зростання територіальних громад. Одним із прикладів є

Лиманська територіальна громада, де завдяки проєкту «Підвищення туристичної та інвестиційної привабливості громади» впроваджуються інноваційні підходи до розвитку туристичної сфери. Місцева влада, підприємці та активні мешканці об'єднали зусилля для створення умов, сприятливих для розвитку зеленого туризму, обміну досвідом і популяризації екологічного відпочинку. У межах навчальних поїздок та партнерських ініціатив громада переймає успішні практики інших регіонів, що сприяє формуванню сучасного туристичного середовища на місцевому рівні.

Водночас окремі регіони, як-от Житомирська область, мають значний, але ще недостатньо реалізований потенціал. На території області діє близько 30 зелених садіб, переважно у Бердичівському, Коростишівському та Житомирському районах. Розвиток цього напрямку стримують обмежена інфраструктура та відсутність належної підтримки з боку органів влади. Проте включення сільського зеленого туризму до стратегічних планів розвитку регіону свідчить про зростання інтересу до цього виду діяльності й створює умови для подальшого розширення туристичних ініціатив [26].

Італія, в свою чергу, має багатий досвід у підтримці малого та середнього бізнесу (МСП). Програма "SmartStart" надає фінансову підтримку для інноваційних проєктів у південних регіонах країни. Ця програма орієнтована на стимулювання економічного розвитку менш розвинених територій і забезпечення рівного доступу до ресурсів. Італійська модель також активно використовує кластерний підхід, що дозволяє підприємствам об'єднувати ресурси для спільного розвитку. Це особливо помітно в таких секторах, як мода, дизайн і гастрономія, де співпраця між підприємствами сприяє створенню нових продуктів і послуг.

У сфері освіти обидві країни демонструють інноваційні підходи до підготовки кадрів. В Україні спостерігається активний розвиток системи вищої освіти через впровадження дуальної освіти. Це дозволяє студентам поєднувати навчання в університетах з практичною діяльністю на підприємствах, що значно підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку

праці. Важливим аспектом є також розвиток STEM-освіти (наука, технології, інженерія та математика), що сприяє підготовці кваліфікованих спеціалістів у високих технологіях. Ця ініціатива відповідає на потреби сучасної економіки, яка потребує інноваційних рішень та технологічних нововведень.

Італія також активно впроваджує нові освітні технології. Університети співпрацюють з промисловістю для створення спільних дослідницьких проектів, що дозволяє студентам отримувати практичний досвід ще під час навчання. Італійська система освіти акцентує увагу на креативності та інноваціях, що сприяє формуванню нового покоління підприємців та науковців. Наприклад, багато університетів пропонують програми з підприємництва та інноваційного менеджменту, що допомагає студентам розвивати свої ідеї та реалізовувати їх у життя.

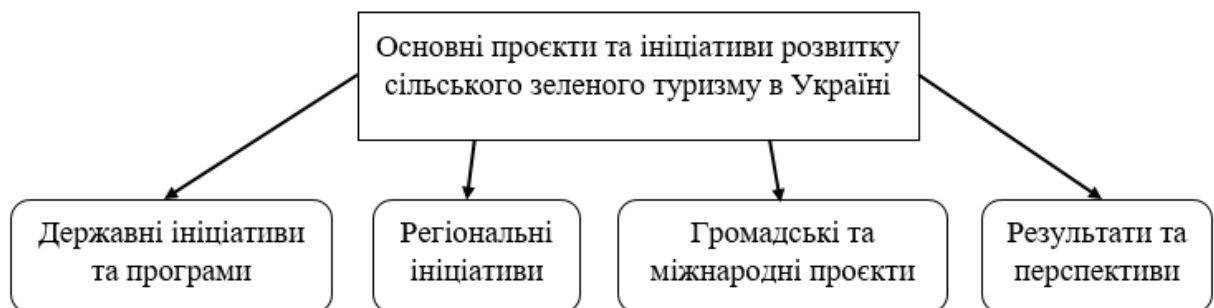
Соціальні інновації також є важливим аспектом розвитку обох країн. В Україні активно розвиваються соціальні підприємства, які вирішують соціальні проблеми через бізнес-моделі. Одним із таких прикладів є проект "Тепле місто" у Івано-Франківську, який реалізує ініціативи з енергоефективності та сталого розвитку міста. Проект залучає місцеву громаду до процесу прийняття рішень і сприяє покращенню якості життя мешканців. Соціальні підприємства в Україні стають важливими гравцями на ринку, адже вони не лише генерують прибуток, але й вирішують актуальні соціальні проблеми [27].

В Італії соціальні кооперативи займають важливе місце в економіці. Вони створюють робочі місця для людей з обмеженими можливостями та вирішують соціальні проблеми на місцевому рівні. Наприклад, кооперативи "Libera Terra" займаються відновленням земель, постраждалих від мафії, та створенням сталих агробізнесів. Цей підхід не лише допомагає соціально незахищеним верствам населення, але й сприяє відновленню регіонів, які постраждали від злочинності [41].

Екологічна стійкість є ще одним важливим напрямком, де Україна та Італія демонструють успішні практики. В Україні активно впроваджуються

проекти з відновлювальної енергетики, зокрема вітрової та сонячної енергії. Програма "Зелена енергетика" стимулює інвестиції у відновлювальні джерела енергії, що дозволяє зменшити залежність від традиційних енергетичних ресурсів. Зростаюча увага до екологічних питань сприяє розвитку нових технологій і практик у сфері енергетики.

Визначено основні напрями та ініціативи розвитку сільського зеленого туризму в Україні, згруповані за рівнями реалізації — державним, міжнародним і регіональним. Їх структурне відображення подано на рис. 2.9.

Рис. 2.9. Основні проекти та ініціативи розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Джерело: складено автором

До ключових напрямів розвитку сільського зеленого туризму в Україні належать різноманітні державні, регіональні, громадські та міжнародні ініціативи. На державному рівні важливу роль відіграють програми, спрямовані на цифровізацію послуг, спрощення умов ведення бізнесу та підтримку підприємництва. Зокрема, програма «Дія» забезпечує доступ до електронних державних сервісів, що полегшує реєстрацію підприємств і відкриття бізнесу. Додатково реалізуються заходи щодо покращення бізнес-клімату, зменшення бюрократичних бар'єрів, а також створено фонди для підтримки стартапів і молодих підприємців. Важливим аспектом є включення зеленого туризму до стратегій розвитку регіонів.

На регіональному рівні активно впроваджуються місцеві ініціативи,

спрямовані на формування сталого туристичного простору, розвиток народної кухні, культурної спадщини та сільської гостинності. Прикладом є діяльність Лиманської територіальної громади на Донеччині та Полтавщини, де проводяться партнерські навчальні поїздки, інвентаризація зелених садиб і заходи з популяризації локальної культури. У Житомирській області значна увага приділяється вдосконаленню туристичної інфраструктури та підвищенню рівня підготовки власників садиб.

Серед громадських і міжнародних проєктів варто виокремити ініціативу USAID «Підвищення туристичної та інвестиційної привабливості Лиманської громади», у межах якої організуються навчальні візити, розвиваються партнерства між місцевою владою, бізнесом і громадськістю, а також популяризується екологічний туризм. Вагомий внесок робить Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні, яка забезпечує експертну підтримку садиб, проводить тренінги й розробляє національні стандарти зеленого туризму.

Результатом реалізації зазначених проєктів є стабільне зростання цього сектора: в Україні функціонує понад 1600 садиб зеленого туризму, спостерігається збільшення внутрішнього попиту, створюються нові робочі місця в сільських громадах. Також підвищується туристична привабливість регіонів, зберігається культурна спадщина та формується позитивний імідж України на міжнародному рівні.

Розвиток сільського зеленого туризму в Україні ґрунтується на поєднанні державних реформ, міжнародної підтримки та активності місцевих громад. Важливим чинником виступає державна підтримка, що реалізується через програми фінансової допомоги, гранти, цифровізацію послуг і стимулювання підприємницької діяльності. Такі ініціативи не лише підвищують економічну стійкість сільських територій, а й сприяють популяризації екологічного відпочинку та збереженню культурної спадщини.

Італія є одним із лідерів у сфері екологічного туризму та агрономії. Багато регіонів країни впроваджують стратегії сталого розвитку сільського

господарства, використовуючи органічні методи вирощування культур і зберігаючи біорізноманіття. Італійські фермери активно впроваджують агроекологічні практики, що дозволяє зберегти природні ресурси і забезпечити сталий розвиток сільських територій.

Однією з яскравих ініціатив, спрямованих на популяризацію сталого розвитку сільських територій, є національний проєкт «Сільська столиця Італії 2025» (*Capitale Rurale d'Italia 2025*). Ця ініціатива, започаткована організацією *Feries*, має на меті підтримку малих муніципалітетів, які зберігають автентичність сільського життя, сприяють розвитку екотуризму та збагачують культурну спадщину країни [21].

Проєкт орієнтований на громади з населенням до 15 тисяч осіб, що демонструють приклади сталого розвитку через розвиток екологічного туризму, збереження місцевих традицій, сільське господарство, ремісництво та гостинність місцевого населення. Протягом 2025 року було відібрано 20 таких населених пунктів, які найкраще втілюють ідею відповідального ставлення до природи, культури та громади.

Минулорічним переможцем конкурсу став муніципалітет Пескассеролі (регіон Аbruццо) — територія, відома своїми природними ландшафтами та розвиненою туристичною інфраструктурою. Завдяки отриманому статусу, громада здобула широку національну популярність через інформаційні платформи *Agriturismo.it* та *Casevacanza.it*, а також підтримку медіа-партнерів. Це визнання сприяло підвищенню туристичної привабливості регіону, розширенню спектра місцевих подій, зростанню потоку відвідувачів і зміцненню економічного потенціалу села [21].

Таким чином, ініціатива «Сільська столиця Італії» є прикладом ефективної практики розвитку сільського туризму, яка поєднує культурну ідентичність, екологічну свідомість та економічну активність, створюючи умови для сталого розвитку місцевих громад.

Італія є одним із провідних європейських прикладів ефективного використання потенціалу сільського туризму для збереження культурної

спадщини та розвитку місцевих громад. У країні активно реалізуються проєкти, спрямовані на підтримку малих населених пунктів, стимулювання екологічного туризму та підвищення якості життя у сільських регіонах.

Одним із показових прикладів є національна ініціатива «Сільська столиця Італії 2025» (*Capitale Rurale d'Italia 2025*), започаткована організацією *Feries*. Її мета — сприяти сталому розвитку невеликих муніципалітетів, зберігаючи автентичність місцевих традицій, сільське господарство, ремесла та гостинність населення. До участі було відібрано 20 громад із чисельністю населення до 15 тисяч осіб, які демонструють приклади збалансованого розвитку й екологічної свідомості. Минулорічним переможцем став муніципалітет Пескассеролі, який завдяки участі у конкурсі отримав національне визнання, залучив нові туристичні потоки та посилив свою культурну ідентичність через популяризацію на спеціалізованих туристичних платформах [22].

Ще однією важливою ініціативою є проєкт «*Borghi Italiani*», започаткований у 2017 році компанією *Airbnb* спільно з Міністерством культури Італії (*MiBACT*) та Асоціацією італійських муніципалітетів (*ANCI*) [34]. Метою програми є відродження малих італійських сіл шляхом залучення туристів до менш відомих, але культурно насичених регіонів країни. У межах проєкту було реконструйовано три історичні громадські будівлі — у Лавеноне, Чівіта-ді-Баньореджо та Самбуці-ді-Сицилія. В оновлених просторах створено житлові об'єкти для короткострокової оренди, а кошти від їх використання спрямовуються на розвиток місцевих громад. Кожен будинок присвячений окремому художнику, чії роботи символічно підкреслюють культурну унікальність цих місць [37].

Як зазначив співзасновник *Airbnb* Джо Геббіа, головна мета ініціативи полягає у підтримці сільських поселень, розвитку місцевого мистецтва та збереженні ідентичності італійських територій. Таким чином, обидві програми — «Сільська столиця Італії» та «*Borghi Italiani*» — є прикладами сталих практик, які поєднують культурну спадщину, туризм і соціальну

відповідальність, створюючи нові можливості для економічного зростання сільських регіонів Італії [37].

Сталий сільський туризм є одним із ключових напрямів діяльності місцевих агентств розвитку в Італії. Значна частина місцевих груп дії (GAL) орієнтує свої стратегії саме на підтримку цього напрямку, поєднуючи його з культурною спадщиною, гастрономією, екологічними ініціативами та цифровими технологіями. Такий підхід забезпечує економічне, соціальне та культурне відродження сільських територій, сприяючи зміцненню місцевої ідентичності.

Особливу роль у просуванні цих практик відіграють проекти в межах програми LEADER, які реалізують місцеві громади в партнерстві з державними та приватними структурами. Вони орієнтовані на розвиток локальних ресурсів, створення туристичних маршрутів, розвиток вело- та еко-туризму, підтримку ремесел і гастрономічних традицій. Наприклад, проект Miglio 608 у регіоні Канавезе передбачає створення зони відпочинку з використанням сонячної енергії, а GAL Costa dei Trabocchi розвиває велотуризм уздовж узбережжя Адріатичного моря, поєднуючи його з дегустаційними турами місцевої кухні [46].

Інноваційною є діяльність GAL Trentino Orientale, яка розробила “Цифровий форт” – інтерактивну платформу для віртуальних відвідувань історичних місць. Проект Alta Umbria Web популяризує туризм через цифрові медіа, а ініціатива “Promuovere la rinascita” допомогла громадам Умбрії відновитися після землетрусів 2016 року. У Калабрії GAL Area Grecanica сприяє збереженню культурної спадщини грецької меншини, перетворюючи старі будівлі на туристичні оселі.

Такі приклади свідчать про те, що італійська модель сільського туризму поєднує технологічні інновації з автентичними цінностями. Цей досвід демонструє, як за допомогою цифрових інструментів, локальної співпраці та збереження традицій можна забезпечити сталий розвиток територій і підвищити конкурентоспроможність сільського туризму на міжнародному

рівні.

Для аналізу практичного впровадження ідей сільського зеленого туризму в Італії доцільно розглянути окремі проекти та ініціативи, що спрямовані на збереження культурної спадщини, розвиток локальних громад і популяризацію малих сільських поселень. Такі ініціативи охоплюють як реставрацію історичних будівель і створення культурних просторів, так і організацію національних туристичних маршрутів та платформ для міжнародної промоції сіл.

У таблиці 2.10 наведено основні проекти та ініціативи, що демонструють підходи Італії до розвитку сталого та автентичного сільського туризму, їхні локації, види діяльності та досягнуті результати.

Таблиця 2.10

Основні проекти та ініціативи розвитку сільського зеленого туризму в Італії

Назва проекту / ініціативи	Локація	Опис / Діяльність	Мета / Результат
Casa d'Artista	Чівіта-ді-Баньореджо	Реконструкція історичних будівель із залученням архітекторів, художників і місцевих майстрів	Збереження культурної спадщини, розвиток творчих резиденцій і туристичної привабливості
LEADER / GAL ініціативи	Усі регіони Італії	Програма місцевих дій: створення туристичних маршрутів, розвиток вело- та еко-туризму, гастрономічні проекти, відновлення громад після стихійних лих	Розвиток місцевих ресурсів, створення робочих місць, збереження культурної спадщини
Viaggio Italiano	Близько 1000 населених пунктів по всій Італії	Національний туристичний маршрут, включає десятки малих сіл	Розвиток сталого туризму, збереження історичної спадщини, підвищення якості життя громад
Borghi Italiani	Лавеноне, Чівіта-ді-Баньореджо, Самбука-ді-Сицилія	Ініціатива Airbnb, MiBACT і ANCI з реконструкції історичних будівель у малих селах; створення	Відродження малих поселень, підтримка місцевого

		короткострокового житла для туристів	мистецтва, формування культурної ідентичності регіонів
Miglio 608 (Canavese)	П'ємонт	Створення туристично-рекреаційної зони з використанням відновлюваної енергії	Екологічна модернізація туризму, популяризація зеленої енергетики
GAL Costa dei Trabocchi	Абруццо (Адріатичне узбережжя)	Розвиток велотуризму та гастрономічних маршрутів уздовж узбережжя	Поєднання туризму, культури та гастрономії; економічне зростання регіону
Capitale Rurale d'Italia 2025 (Сільська столиця Італії)	20 сільських муніципалітетів по всій Італії (зокрема Пескасеролі, Абруццо)	Національний конкурс, спрямований на підтримку малих громад до 15 тис. осіб, які розвивають екотуризм, зберігають традиції, культуру та ремесла	Підвищення туристичної привабливості, розвиток місцевої економіки, популяризація автентичного сільського життя
Digital Fort (GAL Trentino Orientale)	Трентино	Розробка інтерактивної цифрової платформи для віртуальних турів історичними місцями	Цифровізація туризму, залучення молоді та іноземних туристів
Alta Umbria Web	Умбрія	Використання цифрових медіа для популяризації регіонального туризму	Підвищення онлайн-присутності регіону, залучення нових туристів
Promuovere la Rinascita	Умбрія	Відновлення громад після землетрусів 2016 року через розвиток туризму	Соціально-економічне відродження регіону
GAL Area Grecanica	Калабрія	Відновлення грецької спадщини та перетворення старих будівель на туристичні оселі.	Культурне різноманіття, розвиток етнотуризму

Важливим прикладом інноваційного підходу до розвитку сільського туризму в Італії є ініціатива Visit Monti Dauni – La Puglia che ti aspetta, створена та керована Агенцією розвитку регіону Монті Дауні (GAL Meridaunia). Проєкт було визнано однією з найкращих практик у сфері розвитку сільського туризму за версією Rete Rurale Italiana та представлено на міжнародному форумі «Stay Rural 4.0», що проходив у межах виставки Expo 2020 у Дубаї [39].

Ця ініціатива спрямована на просування туристичного потенціалу північної Апулії, підвищення впізнаваності регіону та залучення інвестицій у розвиток місцевої економіки. Особливу увагу приділено створенню інноваційної цифрової платформи, яка поєднує туристичні сервіси, культурні події та природні маршрути. Проєкт демонструє, як за допомогою сучасних технологій можна інтегрувати екологічний, культурний і гастрономічний туризм, роблячи його доступним і сталим.

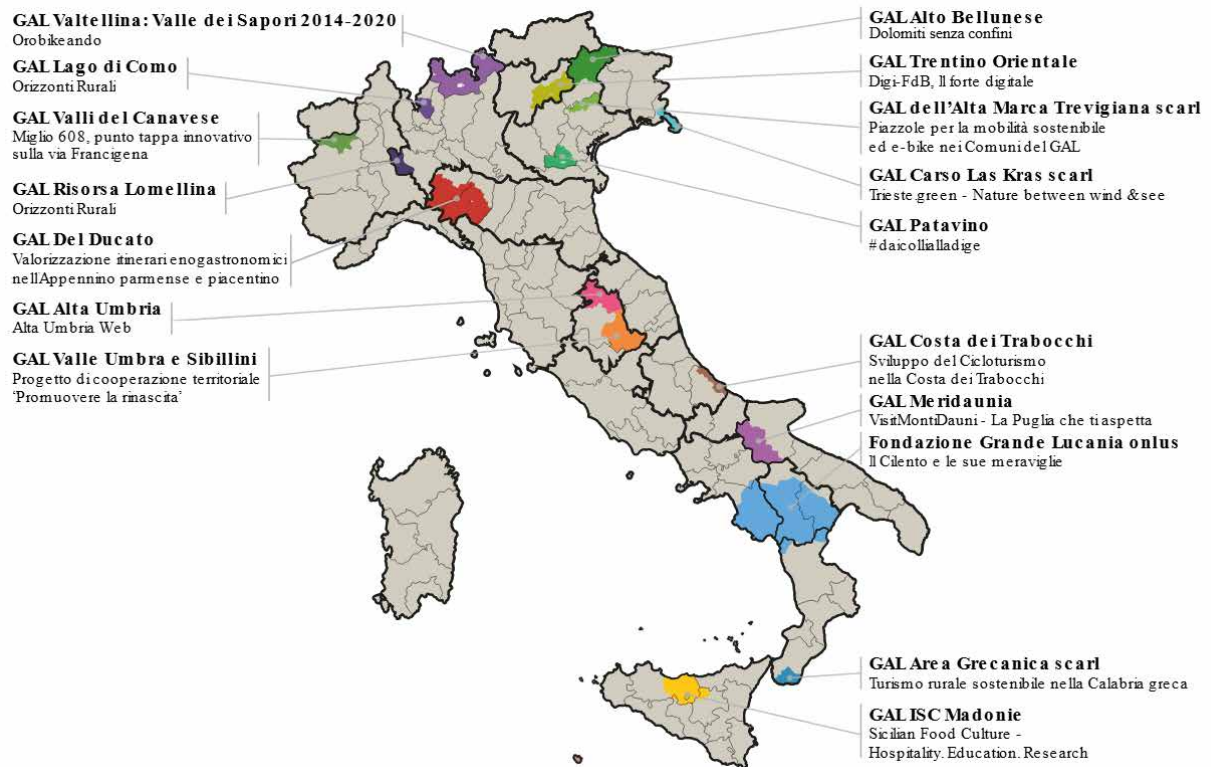
Високу оцінку ініціатива отримала завдяки таким критеріям, як екологічна сталість, інноваційність у сфері туризму, використання цифрових рішень для популяризації місцевої спадщини та соціальний вплив на громади регіону. За словами координатора проєкту Луїджі Казорії, реалізація Visit Monti Dauni сприяла зростанню туристичних потоків, активізації місцевого бізнесу та підвищенню привабливості малих сіл Апулії, які тривалий час залишалися поза основними туристичними маршрутами.

Для наочного представлення просторового розподілу ініціатив сталого розвитку сільського зеленого туризму в Італії доцільно розглянути діяльність місцевих груп дії (Gruppi di Azione Locale — GAL), які реалізують програми в межах європейської ініціативи LEADER. Ці організації відіграють ключову роль у впровадженні проєктів, спрямованих на відродження сільських територій, розвиток еко-, гастрономічного та культурного туризму, підтримку ремесел і цифрових інновацій.

На рис. 2.11 подано карту активності GAL у сфері розвитку сільського туризму, що охоплює різні регіони Італії — від Ломбардії та П'ємонту до Апулії, Калабрії та Сицилії. На ній позначено основні території реалізації інноваційних проєктів, зокрема GAL Meridaunia (Visit Monti Dauni), GAL Costa dei Trabocchi, GAL Area Grecanica, GAL Trentino Orientale, GAL Valtellina: Valle dei Sapori та інші.

Таке географічне поширення свідчить про різноманітність форм і підходів до розвитку сільського туризму в Італії, а також про високий рівень міжрегіональної співпраці в рамках політики сталого розвитку сільських

територій.

Рис. 2.11. Територіальне розміщення місцевих груп дії (GAL) у сфері розвитку сільського зеленого туризму в Італії [39]

Таким чином, Visit Monti Dauni є прикладом успішної інтеграції цифрових технологій у розвиток сільського туризму, що сприяє не лише збереженню культурної та природної спадщини, а й створенню сталих економічних можливостей для місцевого населення.

Італія вважається одним із провідних світових прикладів розвитку агротуризму, оскільки її підхід гармонійно поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти сталого розвитку. Такий висновок підтверджено під час другого Всесвітнього конгресу з агротуризму, який відбувся у місті Больцано в травні 2024 року за участі понад двох сотень експертів із більш ніж 35 країн світу. Захід став важливою платформою для обміну науковими напрацюваннями, презентації практичних кейсів та розширення міжнародної співпраці у сфері сільського туризму.

Для аналізу тенденцій розвитку агротуризму в Італії можна розглянути еволюцію попиту та пропозиції у 2011–2022 роках, а також основні економічно-продуктивні показники агротуристичних підприємств. Це дозволить виявити напрями зростання галузі та її вплив на розвиток сільських територій.

Рис. 2.12. Еволюція пропозиції та попиту на агротуризм між 2011 та 2022 роками (індекс 2011=100) [47]

Джерело: Розробки Ismea-RRN на основі даних Istat

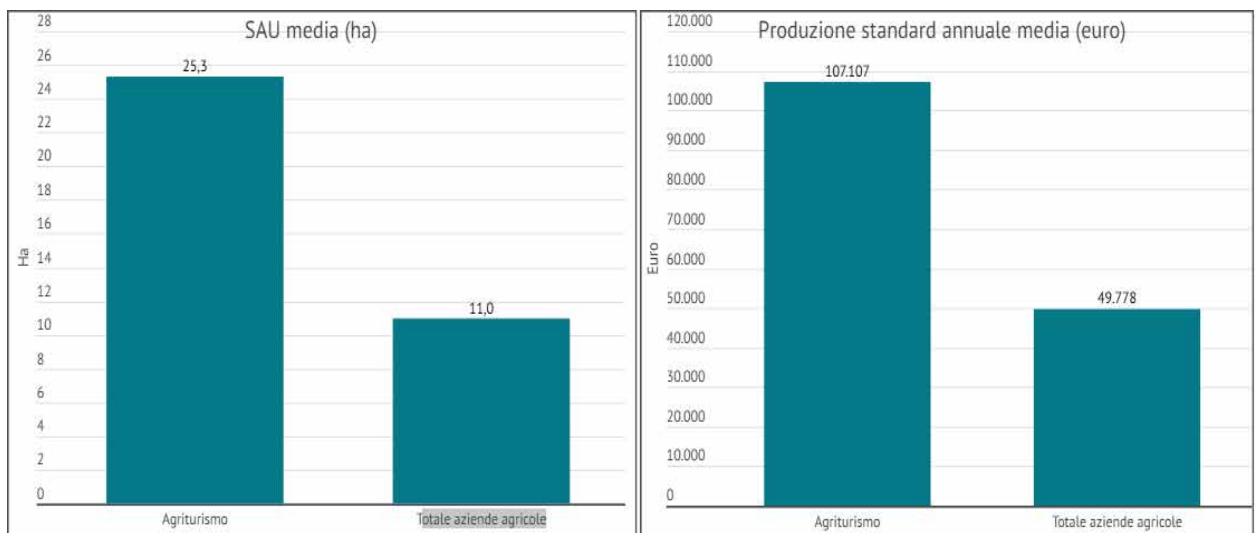

Рис. 2.13. Економіко-продуктивні аспекти сільськогосподарських компаній з агротуризмом (2020) [47]

У межах конгресу Інститут аграрної економіки ISMEA представив сьоме видання звіту «Агротуризм і багатофункціональність», підготовленого в рамках діяльності Національної сільської мережі. Документ має на меті поглибити розуміння сучасного стану агротуристичного сектору, його економічних показників, тенденцій розвитку та ролі у сільських громадах.

У звіті особливу увагу приділено реалізації Стратегічного плану Спільної аграрної політики ЄС на 2023–2027 роки, який спрямований на підтримку інвестицій у диверсифікацію сільських територій, зокрема розвиток агротуристичних, освітніх і соціальних ініціатив. Відповідно до сучасних екологічних викликів, Італія робить акцент на підвищенні стійкості агротуристичного сектору та забезпеченні збалансованого розвитку сільських територій.

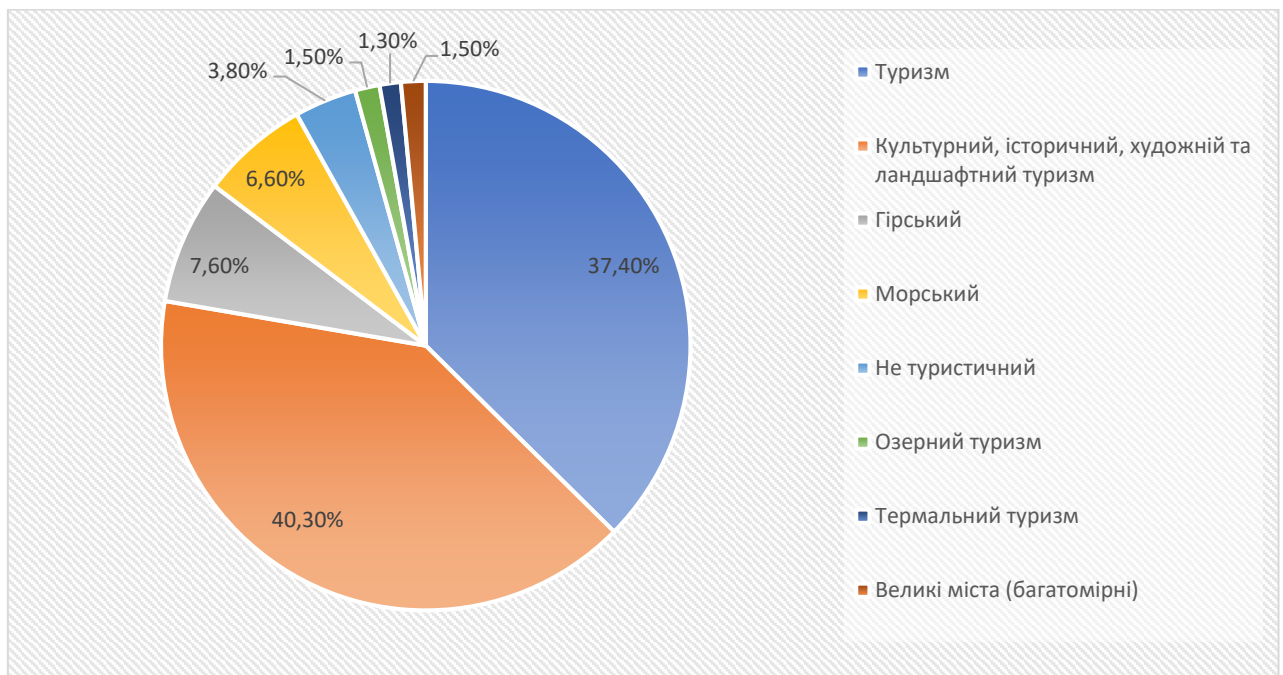
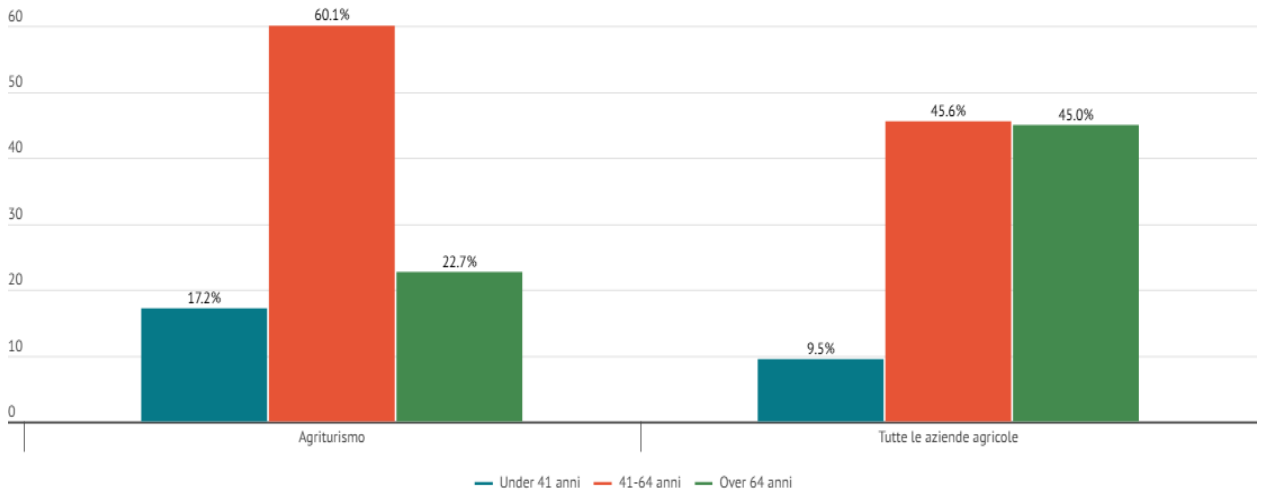

Рис. 2.14. Відсотковий (%) розподіл агротуризму за основною метою муніципалітетів [47]

Економічний аналіз демонструє, що агротуризм в Італії залишається стабільним і динамічно зростаючим напрямом. Рівень кількості господарств, туристичних прибуттів і загального обороту у 2022 році досяг історичного

максимуму, що свідчить про високу гнучкість сектора і його здатність адаптуватися до мінливих умов. За даними сільськогосподарського перепису, середній розмір угідь агротуристичних підприємств становить близько 25 гектарів, що у 2,5 раза перевищує середній показник для звичайних фермерських господарств, а рівень виробництва — майже удвічі вищий.

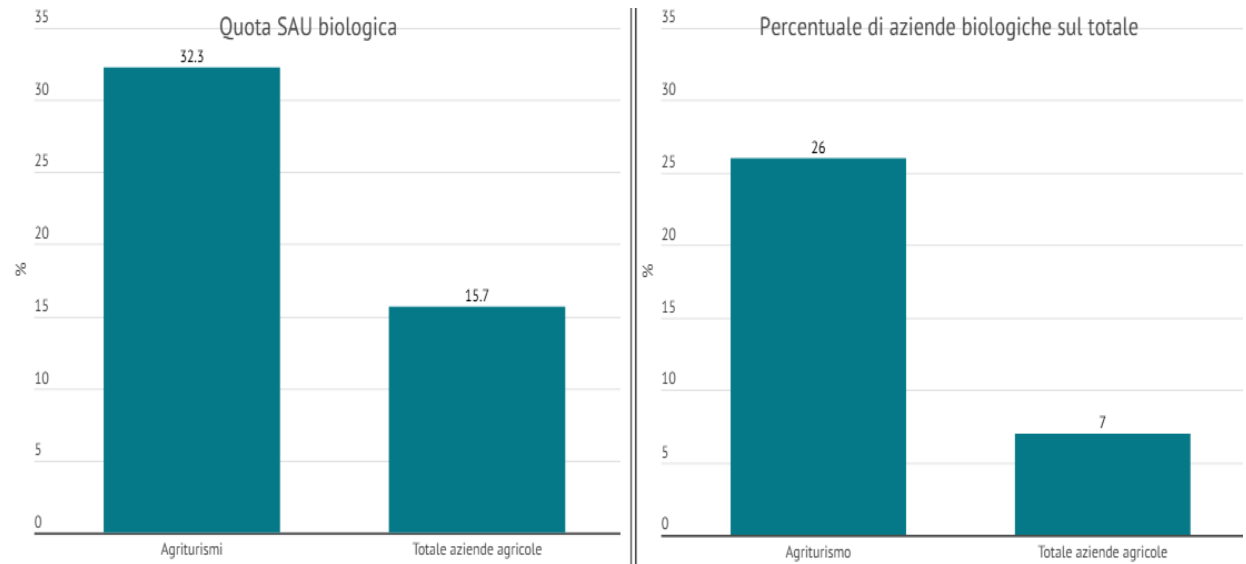

Рис. 2.15. Відсотковий (%) розподіл італійських агротуристичних підприємств та сільськогосподарських компаній за віковою групою керівника ферми (2020) [47]

Окрім економічної вагомості, агротуризм в Італії відіграє суттєву роль у соціальному та екологічному вимірах. Він широко розповсюджений у гірських, слаборозвинених і периферійних регіонах, сприяючи зайнятості населення та збереженню місцевих культурних традицій. На сьогодні агротуристичні садиби функціонують у понад 5 тисячах італійських муніципалітетів, що становить приблизно 64% території країни [33].

Значна частка господарств працює за принципами органічного землеробства: понад чверть усіх агротуристичних підприємств сертифіковані як екологічно чисті, що суттєво перевищує середній показник серед інших сільськогосподарських виробників. Частка органічних земель у межах

агротуристичних господарств становить понад 32%, що вже перевищує цільовий показник ЄС (25%), визначений стратегією «Від ферми до виделки» до 2030 року.

*Рис. 2.16. Внесок агротуризму в італійське органічне виробництво (2020)
[47]*

Крім того, італійський агротуризм сприяє оновленню поколінь у сільській місцевості. Переважна частина його підприємців — представники молодшої вікової категорії, які активно впроваджують цифрові технології, інноваційні рішення та онлайн-моделі просування продукції.

У рамках Програми розвитку сільських територій 2023–2027 рр. (SRD03) передбачено близько 286 мільйонів євро на підтримку проєктів диверсифікації сільського бізнесу, включно з агротуризмом. Ці кошти залучаються на умовах співфінансування і спрямовані на стимулювання приватних інвестицій у розвиток сільських територій, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Досвід України та Італії свідчить, що шляхи до сталого розвитку різні, але мета спільна — інновації, зростання й якість життя; їхній досвід може стати прикладом для інших країн.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ІТАЛІЙСЬКОГО ДОСВІДУ

3.1. Основні напрями розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму

Сільський зелений туризм в Україні набуває все більшої популярності, оскільки це не лише спосіб відпочинку, а й можливість для розвитку сільських територій, збереження культурної спадщини та підтримки місцевої економіки. Основні напрями розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму можна розглядати через призму екологічних, соціальних та економічних аспектів.

По-перше, екологічний аспект є одним із ключових напрямів розвитку сільського зеленого туризму. З огляду на глобальні виклики, пов'язані зі змінами клімату та виснаженням природних ресурсів, важливо впроваджувати екологічно чисті практики в туристичній діяльності. Це може включати використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі та вітрові електростанції, а також запровадження системи утилізації відходів і збереження водних ресурсів. Важливою складовою екологічного туризму є також збереження біорізноманіття. Сільські території України мають унікальні природні ландшафти, які потребують захисту. Розвиток екологічних маршрутів, організація екоекскурсій та навчальних програм для туристів може суттєво підвищити обізнаність про важливість охорони навколишнього середовища.

По-друге, соціальний аспект розвитку сільського зеленого туризму в Україні стосується залучення місцевих громад до туристичної діяльності. Важливо, щоб місцеві жителі стали активними учасниками цього процесу, адже саме вони знають свої традиції, культуру та природні ресурси найкраще. Організація майстер-класів з народних ремесел, гастрономічних фестивалів, проведення культурних заходів допоможуть не лише зберегти місцеві традиції, але й залучити туристів. Також важливо забезпечити навчання

місцевих жителів основам туристичного бізнесу, маркетингу та обслуговування клієнтів, що сприятиме підвищенню якості послуг.

Економічний аспект розвитку сільського зеленого туризму є не менш важливим. Залучення інвестицій у цю галузь може суттєво поліпшити економічну ситуацію в сільських районах. Розвиток інфраструктури — доріг, житла, комунікацій — також сприятиме зростанню туристичного потоку. Важливо створити сприятливі умови для малого бізнесу, що займається наданням послуг у сфері туризму. Наприклад, фермерські господарства можуть пропонувати туристам агротуризм — можливість працювати на фермі, брати участь у зборі врожаю або навчатися традиційним методам ведення господарства.

Для активізації сталого розвитку сільського зеленого туризму в Україні важливо застосовувати комплекс економічних стимулів, зокрема механізми податкового заохочення. Використання пільгового оподаткування та диференційованих ставок сприяє підвищенню інвестиційної привабливості цього напрямку. Доцільним є подальше вдосконалення системи податкових пільг шляхом запровадження додаткових інструментів, які забезпечуватимуть часткове або повне звільнення від податків суб'єктів, що впроваджують природоохоронні технології та здійснюють відтворення природно-ресурсного потенціалу.

Як продемонстровано на рис. 3.1, застосування податкових кредитів та відтермінування сплати податкових зобов'язань може стати дієвим інструментом стимулювання інвестицій у природоохоронні заходи та розвиток туристичної інфраструктури. З огляду на зростання інтересу до екологічних форм відпочинку, розширення практики використання таких фінансових механізмів здатне суттєво посилити темпи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. У цьому контексті одним із ключових завдань державної політики має стати поступове впровадження системи ефективних стимулів, орієнтованих на забезпечення сталого функціонування даного сектору [25].

Крім того, як видно на рис. 3.2, активний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створює нові можливості для популяризації сільського зеленого туризму. Створення веб-сайтів, онлайн-платформ для бронювання та використання соціальних мереж сприятиме розширенню туристичних потоків. Важливим аспектом також є налагодження співпраці з туристичними агентствами та міжнародними організаціями з метою підвищення привабливості українських сіл як перспективних туристичних дестинацій.

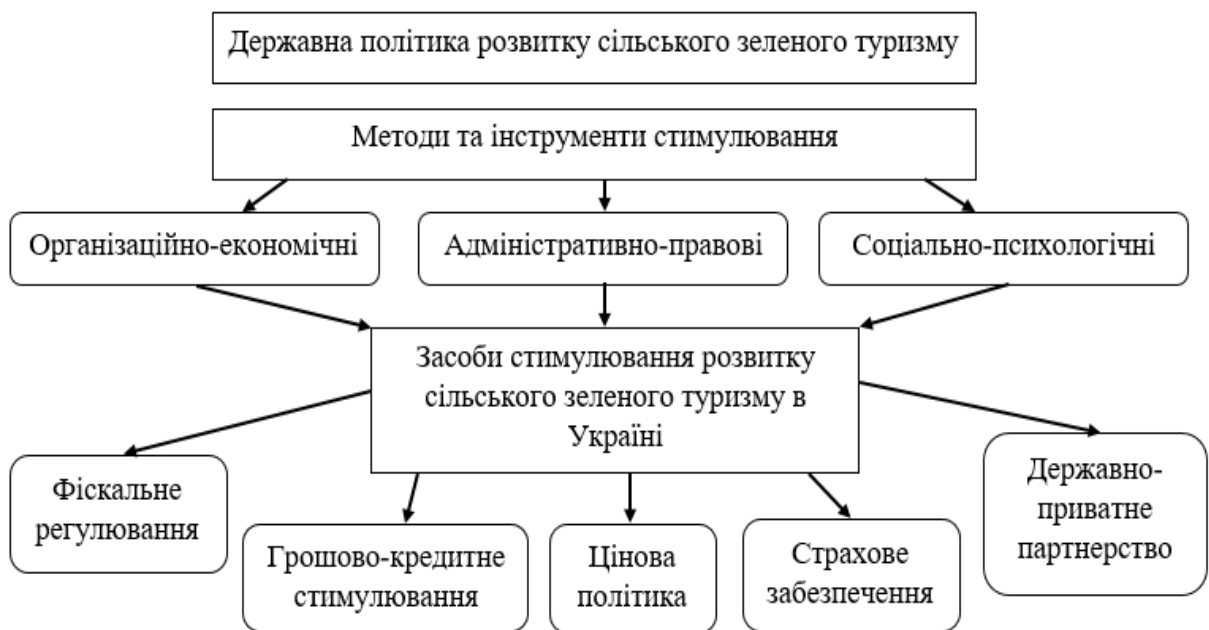

Рис. 3.1. Інструменти і засоби для стимулювання розвитку зеленого туризму в Україні [25]

Рис. 3.2. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні [25]

Державна політика розвитку сільського зеленого туризму в Україні передбачає використання комплексу методів і інструментів стимулювання, серед яких виокремлюються організаційно-економічні, адміністративно-правові та соціально-психологічні підходи. Вони реалізуються через низку засобів державного регулювання, спрямованих на створення сприятливих умов для діяльності суб'єктів галузі.

Зокрема, фіскальні механізми включають зниження податкового навантаження, диференціацію податкових пільг для підприємств сільського зеленого туризму, а також надання фінансової підтримки при реєстрації, оподаткуванні та реструктуризації податкових зобов'язань. Грошово-кредитні інструменти спрямовані на активізацію фінансування галузі, компенсацію відсоткових ставок за кредитами, надання субсидій і лізингових платежів для стимулювання підприємницької діяльності у сільській місцевості.

У межах цінової політики передбачається запровадження гнучких механізмів формування цін залежно від рівня якості послуг та їх рентабельності. Страхове забезпечення охоплює страхування садиб, сільськогосподарських тварин, врожаю й природних ресурсів із можливістю надання пільгових страхових внесків.

Важливою складовою є державно-приватне партнерство, що передбачає підготовку фахівців у сфері сільського туризму, реалізацію програм підтримки та популяризації цієї діяльності, а також налагодження ефективної взаємодії між державою, місцевими громадами та підприємцями. Застосування цих інструментів сприяє підвищенню конкурентоспроможності сільського зеленого туризму, його сталому розвитку та інтеграції у загальнонаціональну туристичну політику.

Необхідно зазначити, що розвиток сільського зеленого туризму в Україні має враховувати специфіку кожного регіону. Кожна область має свої унікальні особливості — від природних ландшафтів до культурних традицій. Наприклад, Карпати можуть запропонувати гірський туризм та активний відпочинок, тоді як Одещина славиться своїми пляжами та гастрономічними

пропозиціями. Тому важливо розробляти індивідуальні стратегії розвитку для кожного регіону, враховуючи його потенціал, потреби та ресурси.

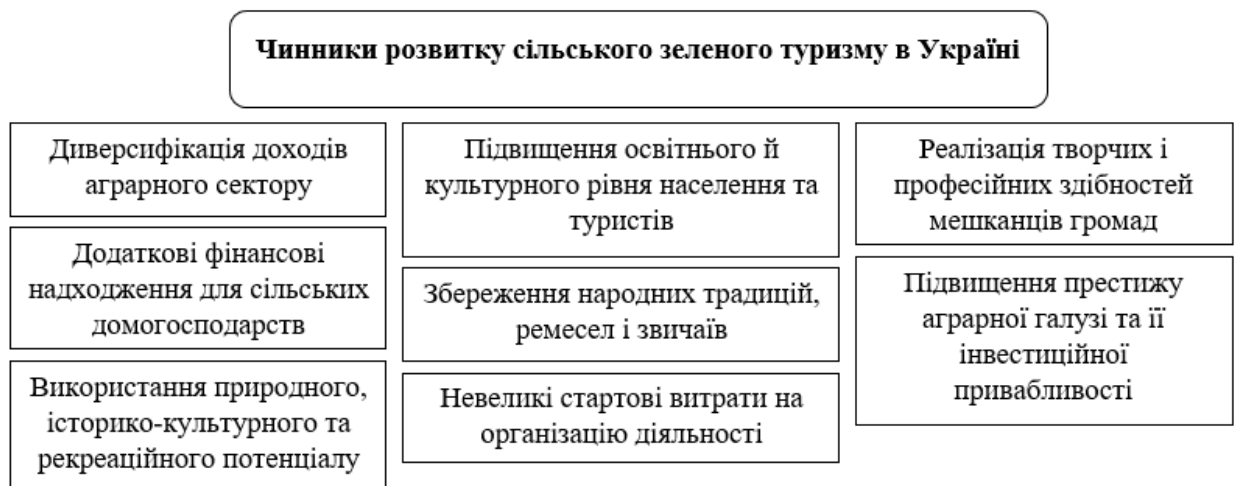
Також варто звернути увагу на міжнародний досвід у сфері сільського зеленого туризму. Багато країн успішно реалізують програми підтримки агротуризму та сільських ініціатив. Вивчення їхнього досвіду може стати корисним для України. Наприклад, в Італії активно розвивається агротуризм, де фермери пропонують туристам можливість відвідати свої господарства, скуштувати місцеві продукти та дізнатися про традиційні методи вирощування сільськогосподарських культур.

За оцінками фахівців, приблизно три чверті сільського населення живе за межею бідності та не має достатніх ресурсів для задоволення своїх матеріальних і духовних потреб. У таких соціально-економічних умовах мешканці села змушені шукати додаткові джерела доходів і нові можливості для працевлаштування. Одним із перспективних напрямів диверсифікації аграрної діяльності в Україні, який успішно застосовується в багатьох країнах світу, є розвиток зеленого (сільського) туризму. Основні чинники, що стимулюють його становлення та поширення в українських регіонах, подано на рисунку 3.2.

Чинники, що стимулюють розвиток зеленого туризму в українських регіонах, мають важливе значення для практичного розв'язання стратегічних соціально-економічних завдань, спрямованих на динамічне та збалансоване зростання аграрного сектору. Зокрема, вони передбачають:

- створення нових робочих місць та зменшення рівня безробіття серед сільського населення;
- підвищення добробуту, рівня доходів і якості життя мешканців села до середніх показників по регіонах та країні;
- ефективне використання трудового потенціалу сільських громад;
- формування стійкого інтересу та попиту на туристичні послуги у сільській місцевості;
- розвиток і посилення туристичного потенціалу регіонів;

- розширення можливостей для диверсифікації аграрного виробництва;
- урізноманітнення структури зайнятості сільських жителів, шляхів отримання прибутку та видів господарської діяльності;
- створення єдиного культурного, економічного та соціального простору, що сприятиме подальшій інтеграції України до європейського співтовариства, а також узгодженню ціннісних орієнтирів і пріоритетів у межах спільних програм розвитку аграрної та соціальної політики.

Рис. 3.2 Чинники формування та поширення сільського зеленого туризму в регіонах України

Джерело: складено автором

У заключенні можна зазначити, що розвиток сільського зеленого туризму в Україні є багатограним процесом, який потребує комплексного підходу. Екологічні, соціальні та економічні аспекти повинні бути інтегровані в єдину стратегію розвитку. Співпраця між державними органами, місцевими громадами та приватним сектором стане запорукою успіху у цій сфері. Сільський зелений туризм має потенціал стати важливим чинником економічного зростання та соціального розвитку сільських територій України, сприяючи збереженню культурної спадщини і природного середовища для майбутніх поколінь.

Аналіз зарубіжного досвіду, зокрема Італії, показує, що розвиток сільського зеленого туризму може стати одним із найефективніших напрямів

пожвавлення економіки сільських територій. Для України такі підходи мають не лише теоретичну, а й практичну цінність, оскільки наша держава володіє значним природним, культурним і аграрним потенціалом, який поки що використовується не повною мірою. Запропоновані напрями розвитку спрямовані на підвищення привабливості українських сіл, створення нових економічних можливостей і покращення добробуту місцевих жителів.

З економічної точки зору, розвиток сільського зеленого туризму дозволяє створювати додану вартість без суттєвих капіталовкладень, адже головними ресурсами є людський потенціал, природне середовище та культурна спадщина. Для багатьох селян туристична діяльність може стати не лише додатковим, а й основним джерелом доходу. Це сприяє зменшенню рівня безробіття, зростанню самозайнятості та формуванню середнього класу у сільській місцевості. Позитивний економічний ефект проявляється також через підвищення попиту на місцеві продукти харчування, ремісничі вироби, транспортні послуги та інші види діяльності, що має мультиплікативний вплив на розвиток місцевої економіки.

Особливо важливою є роль інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури — доріг, житла, кафе, об'єктів благоустрою. Поступове залучення приватного капіталу та участь громад у таких проектах може створити стійку фінансову основу для розвитку територій. Приклад Італії свідчить, що навіть невеликі сімейні ферми, які відкривають свої двері для туристів, здатні забезпечити стабільний прибуток і підтримувати розвиток села без втручання великих корпорацій. Впровадження подібних практик в Україні сприятиме зростанню валового регіонального продукту та збільшенню податкових надходжень.

Сільський зелений туризм є також важливим соціальним явищем. Його розвиток сприяє зміцненню місцевих громад, збереженню національної культури, традицій і ремесел. Участь у туристичній діяльності допомагає селянам не лише отримувати прибуток, а й відчувати власну цінність, що формує соціальну згуртованість і підвищує рівень відповідальності за розвиток свого

населеного пункту. Молодь, яка часто шукає можливості за кордоном, отримує шанс реалізувати себе на батьківщині — у сфері гостинності, агробізнесу, маркетингу чи ІТ-сервісів, пов'язаних із туризмом. Це, у свою чергу, знижує трудову міграцію та сприяє сталому соціальному розвитку сіл.

Важливим компонентом є й екологічна складова. Поширення зеленого туризму стимулює бережливе ставлення до довкілля, адже чиста природа та автентичність є головними чинниками привабливості таких локацій. Власники садиб зацікавлені у збереженні природного середовища, догляді за ландшафтом, сортуванні відходів і використанні екологічно чистих матеріалів. У перспективі це сприятиме підвищенню екологічної свідомості населення та сталому розвитку територій.

Підсумовуючи, можна зазначити, що використання зарубіжного досвіду, насамперед італійської моделі агротуризму, має важливе значення для формування ефективної системи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Італійська практика демонструє, що поєднання підтримки з боку держави, активності місцевих громад та раціонального використання природних ресурсів дає стійкий економічний і соціальний результат. Адаптація таких підходів до українських реалій дозволить створити нові можливості для сільського населення, підвищити конкурентоспроможність регіонів і водночас зберегти культурну ідентичність українського села. Таким чином, сільський зелений туризм може стати не лише перспективним напрямом розвитку сільських територій, а й важливою частиною національної економічної політики сталого зростання.

3.2. Можливості адаптації італійських практик в Україні

Італія славиться своїм багатим досвідом у розвитку сільського туризму, який став важливим елементом її економіки. Італійські регіони, такі як Тоскана та Умбрія, успішно впроваджують моделі агротуризму, які поєднують традиційні сільськогосподарські практики з туристичними послугами. В Україні, де сільська місцевість має величезний потенціал для розвитку

туризму, адаптація таких практик може стати ключем до відновлення постраждалих регіонів.

Адаптація іноземних практик у різних сферах життя є важливим елементом розвитку будь-якої країни. Італія, з її багатим досвідом у галузі економіки, освіти, культури та соціальної політики, має багато чого запропонувати Україні. В умовах глобалізації та інтеграції в європейський простір адаптація італійських практик може стати ключем до покращення життя українців, підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні та розвитку інноваційних підходів у різних сферах.

Сільський туризм в Україні може стати не лише джерелом доходу для місцевих жителів, але й способом збереження культурної спадщини. Італійські практики включають активне залучення місцевих жителів до туристичних ініціатив, що сприяє розвитку громади. Наприклад, організація фермерських ринків, майстер-класів з традиційних ремесел та гастрономічних фестивалів може допомогти залучити туристів і створити нові робочі місця. В умовах війни це особливо актуально, адже багато людей залишилися без засобів до існування, і нові можливості можуть стати порятунком для багатьох родин.

Адаптація італійських практик у сфері сільського туризму в Україні також може включати розвиток екологічного туризму. Італія має успішний досвід у просуванні екологічно чистих продуктів і послуг, що приваблює туристів, які прагнуть відпочити на природі. В Україні існує безліч природних ресурсів, які можна використовувати для створення екологічно чистих маршрутів та відпочинкових зон. Пропозиція туристам можливості насолодитися природою, займатися активним відпочинком або брати участь у волонтерських програмах може стати ефективним способом залучення іноземних туристів.

Важливим аспектом адаптації італійських практик є розвиток інфраструктури. В Україні необхідно оновити дороги, забезпечити доступ до сіл та належний рівень сервісу в готелях і ресторанах. Італійський досвід показує, що розвиток інфраструктури є критично важливим для успішного

просування сільського туризму. Інвестиції у відновлення та модернізацію сільської інфраструктури можуть залучити туристів і сприяти розвитку місцевої економіки [23].

З метою глибшого розуміння можливостей упровадження італійських підходів у розвиток сільського зеленого туризму в Україні доцільно порівняти актуальний стан галузі в обох країнах. Такий аналіз допомагає побачити основні відмінності у функціонуванні туристичних систем, визначити сильні та слабкі сторони наявних моделей, а також окреслити чинники, що впливають на їх результативність. Отримані дані дозволяють оцінити потенціал українських сільських територій та визначити напрямки, які потребують подальшого доопрацювання з урахуванням успішного досвіду Італії.

З огляду на це, в таблиці 3.3 подано порівняльну характеристику ключових аспектів розвитку сільського зеленого туризму в Італії та Україні.

Таблиця 3.3

Порівняння розвитку сільського туризму в Україні та Італії

Критерій	Україна	Італія
Рівень розвитку агротуризму	На етапі формування, розвиток нерівномірний	Високо розвинений, системний
Роль держави	Обмежена підтримка, недостатня стимуляція	Активні субсидії, пільги, гранти
Інфраструктура	Недостатньо розвинена, проблеми з дорогами	Високий рівень, логістика оптимізована
Брендинг територій	Практично відсутній	Сильні регіональні бренди (Тоскана, П'ємонт)
Рівень сервісу	Нестабільний, бракує професійності	Стандартизований, високий
Участь громади	Помірна	Висока (кооперативи, асоціації)

Екологічні стандарти	Частково впроваджені	Широко застосовуються
Обсяг туристичних потоків	Сезонний, нестабільний	Високий, цілий рік
Диверсифікація послуг	Обмежена	Розширена (винні тури, гастротури, ремесла)

Джерело: складено автором

Також варто зазначити, що адаптація італійських практик потребує активної участі держави. Необхідно створити сприятливе законодавче середовище для розвитку сільського туризму, яке б включало підтримку малих фермерських господарств та ініціатив громад. Італійський уряд активно підтримує агротуризм через фінансування проєктів, навчання підприємців та маркетингову підтримку. В Україні подібні ініціативи можуть суттєво підвищити інтерес до сільського туризму та допомогти відновити постраждалі регіони.

Не менш важливим є питання промоції українського сільського туризму на міжнародному рівні. Використання сучасних технологій та соціальних мереж для просування туристичних маршрутів може суттєво підвищити обізнаність про Україну як туристичну дестинацію. Італійські практики в цій сфері можуть слугувати прикладом для українських підприємців та державних установ, адже успішна промоція може значно збільшити потік туристів навіть в умовах війни.

Незважаючи на складну ситуацію в країні, розвиток сільського туризму за італійськими стандартами може стати важливим кроком у відновленні України. Це дозволить не лише залучити інвестиції та створити нові робочі місця, але й зміцнити соціальну структуру сіл, зберегти культурну спадщину та покращити якість життя населення. Адаптація італійських практик в Україні - це не просто можливість запозичити успішні моделі, але й шанс на створення нової економічної реальності в умовах війни.

Розвиток сільського зеленого туризму в Україні має значний потенціал, однак його реалізація потребує удосконалення інфраструктури, ефективного просування та раціонального використання природних і культурних ресурсів. Успішне впровадження цих напрямів сприятиме підвищенню туристичної привабливості регіонів і забезпечить стале економічне зростання сільських територій [15].

Водночас існують проблеми, що стримують галузь, зокрема низький рівень транспортної доступності, слабо розвинена туристична інфраструктура та недостатня підтримка малого бізнесу. Для подолання цих викликів необхідно модернізувати інфраструктуру, створити сприятливі умови для підприємництва в сільських громадах і заохочувати офіційну реєстрацію садиб [44]. Комплексне державне та місцеве регулювання, поєднане з інноваційними підходами, стане основою для сталого розвитку і популяризації сільського зеленого туризму в Україні в післявоєнний період [19].

Щоб комплексно оцінити потенціал адаптації італійських практик у розвитку сільського зеленого туризму в Україні, доцільно проаналізувати внутрішні та зовнішні чинники, що можуть впливати на ефективність упровадження цієї моделі. У цьому контексті метод SWOT дозволяє визначити сильні та слабкі сторони галузі, а також виявити можливості та загрози зовнішнього середовища. Застосування такого підходу сприяє формуванню більш цілісного бачення перспектив розвитку туризму на сільських територіях України та допомагає окреслити стратегічні напрямки подальших дій.

Для більш наочного відображення результатів проведеного дослідження доцільно проаналізувати потенціал адаптації італійських практик у сфері сільського зеленого туризму в Україні з позиції розвитку внутрішніх характеристик та зовнішніх чинників впливу. У зв'язку з цим у таблиці 3.4 представлено SWOT-аналіз, який узагальнює сильні та слабкі сторони галузі, а також визначає можливості її зростання та загрози, що можуть ускладнювати процес впровадження інноваційних підходів:

Таблиця 3.4

SWOT-аналіз адаптації італійських практик в Україні

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Високий природно-рекреаційний потенціал	Недостатній рівень інфраструктури
Наявність культурної спадщини (традиції, ремесла)	Низька якість доріг та логістики
Низькі ціни та доступність для внутрішнього туриста	Відсутність зрозумілих механізмів державної підтримки
Потенціал сільських територій для самозайнятості	Брак професійних кадрів сфери гостинності
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Відновлення регіонів після війни	Військові ризики та нестабільність
Зростання попиту на екотуризм у Європі	Конкуренція з сусідніми країнами (Польща, Румунія)
Залучення грантів ЄС і донорів	Демографічні втрати у селах
Розвиток регіональних брендів	Неврегульованість законодавчої бази

Джерело: складено автором

Проведене дослідження доводить, що розвиток сільського зеленого туризму в Україні є стратегічно важливим чинником трансформації аграрного сектору, підвищення рівня зайнятості й добробуту населення, збереження культурної спадщини та відновлення територій, що постраждали внаслідок військової агресії. Формування конкурентоспроможного туристичного продукту в сільських регіонах уже сьогодні перетворюється на пріоритет національної політики регіонального розвитку, оскільки дозволяє одночасно вирішувати економічні, соціальні та екологічні завдання.

Аналіз основних напрямів функціонування галузі засвідчує необхідність комплексного підходу, який базується на принципах сталості, інклюзивності та інноваційності. Екологічний компонент розвитку передбачає раціональне

використання природних ресурсів, впровадження енергозберігаючих технологій та механізмів охорони довкілля. Саме природна автентичність українських сіл є їхнім ключовим конкурентним активом і потребує дбайливого ставлення. Застосування освітніх програм для туристів, розвиток еко-маршрутів і популяризація біорізноманіття здатні суттєво підвищити рівень екологічної свідомості та сприяти збереженню ландшафтів.

Соціальна складова проявляється у посиленні участі місцевих громад у туристичній діяльності, що сприяє відродженню традицій, ремесел, гастрономічної культури, а також формує соціальний капітал і згуртованість населення. Залучення громадян до підприємницьких ініціатив створює передумови для зростання самозайнятості, підвищення якості людського потенціалу та зменшення міграційних потоків із сільських територій. Особливої актуальності це набуває в умовах повоєнного відновлення, коли необхідні механізми реінтеграції населення та відновлення місцевих економік.

Економічний аспект розвитку сільського зеленого туризму відзначається мультиплікативним ефектом для регіональних економік. Туристичний попит стимулює розвиток малого бізнесу, розширення ринку місцевої продукції, зростання попиту на транспортні, логістичні та побутові послуги. В умовах обмежених бюджетних ресурсів особливого значення набувають фіскальні стимули, кредитна підтримка та субсидування, які дозволяють активізувати інвестиційну діяльність. Розвиток державно-приватного партнерства сприятиме створенню сучасної туристичної інфраструктури, що є ключовою умовою формування позитивного іміджу сільських територій [6].

Вивчення італійського досвіду демонструє, що успішна модель агротуризму ґрунтується на синергії державної підтримки, професійної підготовки кадрів, активності місцевих громад і формування регіональних брендів. Особливу увагу слід приділяти розвитку комплексного туристичного продукту — гастрономічних маршрутів, винних та ремісничих турів,

агроосвітніх програм, — що сприяє розширенню спектра послуг та підвищує цінність пропозиції для різних категорій туристів.

Порівняльний аналіз України та Італії окреслив низку проблемних зон: недостатній рівень інфраструктурного забезпечення, нестачу кваліфікованих кадрів у сфері гостинності, слабку координацію між державою та приватним сектором. Водночас SWOT-аналіз доказує, що Україна володіє потужними внутрішніми передумовами розвитку галузі: унікальними природними ландшафтами, низькою вартістю туристичних послуг, високим потенціалом традиційних ремесел та гостинністю населення. За умови ефективного управління зовнішні можливості (зокрема європейські гранти, зростання попиту на екотуризм, відновлення територій після війни) здатні стати каталізатором формування успішної національної моделі сільського зеленого туризму.

Таким чином, адаптація італійських практик в Україні має здійснюватися за такими ключовими напрямками:

- удосконалення законодавчої та податкової бази з орієнтацією на підтримку малих форм господарювання;
- розвиток туристичної інфраструктури та транспортної доступності;
- створення регіональних брендів і промоція на міжнародних ринках;
- професійна підготовка кадрів у сфері гостинності, маркетингу та сервісу;
- активізація міжсекторальної співпраці за принципом державно-приватного партнерства.

У довгостроковій перспективі інтеграція елементів італійської моделі сприятиме формуванню стійкої економічної екосистеми в селах України, забезпечить зростання регіональної конкурентоспроможності, зменшить соціоекономічні диспропорції між містом і селом та сприятиме збереженню культурної ідентичності українських територій.

Отже, сільський зелений туризм може стати одним із пріоритетних напрямів післявоєнного відновлення України, інструментом забезпечення

зайнятості, джерелом підвищення доходів населення та основою для екологічно орієнтованого розвитку територій. За умови системного державного супроводу, ефективної регіональної політики та активності самих громад адаптація передового зарубіжного досвіду здатна трансформувати сільський простір, забезпечуючи сталий розвиток і добробут майбутніх поколінь.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті дослідження теоретичних засад було узагальнено підходи до визначення сутності сільського зеленого туризму як особливої форми відпочинку, що поєднує рекреаційні, культурні та освітні елементи. Проведений аналіз наукових джерел дозволив виявити ключові принципи організації цього виду діяльності, серед яких важливими є збереження природного середовища, підтримка місцевих традицій та взаємодія громади з туристами. Також було визначено, що розвиток сільського зеленого туризму залежить від комплексної державної політики, спрямованої на стимулювання інвестицій та створення умов для самореалізації місцевого населення. Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду показав, що у країнах ЄС значна увага приділяється якості послуг і територіальному брендуванню, що є важливим орієнтиром для України.

У другому розділі було проаналізовано сучасний стан розвитку сільського зеленого туризму в Україні та проведено моніторинг основних тенденцій у період воєнних викликів. Дослідження показало, що інтерес до внутрішнього туризму зростає завдяки підвищеному попиту на безпечний, доступний та екологічно орієнтований відпочинок. Разом із тим виявлено ряд проблемних аспектів: нестача фінансування для відновлення об'єктів гостинності, нерівномірність розвитку регіональної інфраструктури, обмежені й маркетинг сільських локацій, а також низька обізнаність населення про туристичні можливості сільських територій. Порівняння з досвідом Італії показало, що комплексні програми підтримки на місцевому рівні у поєднанні з державними грантами сприяють створенню сталих туристичних кластерів і підвищенню привабливості малих громад.

У третьому розділі було обґрунтовано доцільність адаптації італійського досвіду в Україні та запропоновано низку практичних рекомендацій щодо активізації розвитку сільського зеленого туризму в умовах післявоєнного відновлення. Запропоновано запровадити цільову державну програму

підтримки агросадиб у безпечних регіонах, механізми мікрокредитування підприємців, а також гранти на відбудову садиб у громадах, що постраждали від військових дій. Доцільним є створення єдиної онлайн-платформи для бронювання та промоції сільських туристичних локацій, яка полегшить комунікацію між відвідувачами та власниками садиб. Окрему увагу рекомендовано приділити підготовці кадрів через навчальні курси з гостинності, екологічного менеджменту та цифрового маркетингу. Реалізація таких заходів сприятиме формуванню позитивного іміджу України, створенню нових робочих місць та зміцненню соціальної згуртованості громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маховка Б. А. Стратегія розвитку сільського зеленого туризму Київської області: бакалаврська кваліфікаційна робота. Київ, 2024. 58 с.
2. Бойко В., Далевська Н. Розвиток туризму після збройних конфліктів у різних країнах світу // Управління змінами та інновації. 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2022-3-1>
3. Бондар Ю., Легінькова Н. Екотуризм як важлива складова стратегії сталого розвитку України // Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Кропивницький: ЛА НАУ, 2020. С. 338–346.
4. Дуга В. О. Історія зародження та розвитку сільського туризму // Економічний простір. 2021. Вип. 165.
5. Європейський банк реконструкції та розвитку. URL: <https://www.ebrd.com/home.html>
6. Гуменюк А. І. Державна політика розвитку зеленого туризму в Україні. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2020. Вип. 1–2. С. 64–75. DOI: 10.33244/2617-5940.1-2.2020.64-75. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/collectioneconomy/article/view/400/383>
7. Табенська О. І. Розвиток сільського зеленого туризму - Development of Rural Green Tourism. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 52. С. 74-83. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-10>. (дата звернення: 08.02.2025)
УДК 338.48(1-22)(477.44).
8. Закон України «Про внесення змін до Закону України „Про туризм“» від 10.10.2024 р. № 4017-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017-20#n1414>
9. Законопроект «Про сільський та сільський зелений туризм» від 04.03.2021 р. № 5206. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/II04552A?an=6>
10. Зелений туризм – перспективний напрямок бізнесу в Україні // Dominus Legal. URL: <https://www.dominuslegal.com/zeleniy-turizm-perspektivniy->

[napryamok-biznesu-v-ukrayini/](#)

11. Ковальова О. В., Самсонова В. В., Гакал Т. О. Відновлення сільського зеленого туризму в умовах COVID-19 як інструмент реновації аграрної економіки. Бізнес Інформ. 2020. № 10. С. 155–162. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001200343> (дата звернення: 11.02.2025).
12. Кожухівська Р. Б., Саковська О. М., Лементовська В. А. Сільський (зелений) туризм як інноваційна форма підприємницької діяльності на Черкащині: маркетинговий аспект // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». 2023. № 1 (69). URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16753517618851.pdf>
13. Колеснік І. У західній частині України попри війну зростає попит в туристичній галузі. УНН. 04.05.2024. URL: <https://unn.ua/news/u-zakhidnii-chastyni-ukrainy-popry-viinu-zrostaie-popyt-v-turystychnii-haluzi> (дата звернення: 14.01.2025).
14. Кошкалда І., Безугла Л., Апелът Н., Ковальова О., Самсонова В. Узгодження інтересів учасників бізнесу зеленого туризму у сфері сталого розвитку // Solid State Technology. 2020. Vol. 63. № 4. С. 201–213.
15. Куценко А. Чому після війни попит на агротуризм збільшиться // KyivRegionTours. URL: <https://kyivregiontours.gov.ua/blog/comu-pisla-vijni-popyt-na-agroturizm-zbilsitsa>
16. Лиманська міська територіальна громада. Офіційний сайт. URL: <https://krliman.gov.ua/uk>
17. Махиня С. О. Європейський шлях розвитку сільського зеленого туризму: досвід для України. Сільськогосподарські науки. 2022. Вип. 2 (37). С. 112–121. Кам'янець-Подільський: Подільський державний університет.
18. Монографія: Палюх В. В., Грабар Н. С., Порока С. В. Державне регулювання зеленого туризму в Україні: монографія. — Харків: НУЦЗУ, 2021.
19. Офіційний сайт UNWTO (Всесвітньої туристичної організації – Спеціалізованого агентства ООН). URL: <https://www.unwto.org>

20. Плотнікова М. Ф., Якобчук В. П., Ходаківський Є. І., Войтенко А. Б., Колеснікова М. С. Державна політика реалізації туристичного потенціалу України // Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 3.
21. Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» № 9015 від 07.08.2018. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508
22. Розгон О. У ЮНЕСКО порахували, скільки часу та грошей знадобиться Україні для відновлення туризму [Електронний ресурс]. URL: <https://unn.ua/news/u-yunesko-porakhuvaly-skilky-chasu-ta-hroshei-znadobytsia-ukraini-dlia-vidnovlennia-turyzmu>
23. Сайт «Сільський зелений туризм» (Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні). URL: <https://www.greentour.com.ua/>
24. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>
25. Суспільне Житомир. Потенціал сільського зеленого туризму на Житомирщині використовується на 5–10 %. URL: <https://susplne.media/zhytomyr/138006-potencial-silskogo-zelenogo-turizmu-na-zitomirsini-vikoristovuetsa-na-5-10-vidsotkiv/>
26. Тепле Місто – платформа суспільних трансформацій / Платформа «Тепле Місто». URL: <https://warm.if.ua/>
27. Туризм: Україна розвиває нові туристичні маршрути для подорожей по сільській місцевості, які об'єднують екологічний та агротуризм // Факультет готельно-ресторанного і туристичного бізнесу КНУКіМ. URL: <https://fgritb.knukim.edu.ua/home/news/turyzm-ukraina-rozvyvaie-novi-turystychni-marshruty-dlia-podorozhei-po-silskii-mistsevosti-iaki-obiednuut-ekolohichni-ta-ahroturyzm.html>
28. Укрінформ. В Україні послуги сільського туризму надають 16 тис. садіб — експерт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247284-v-ukraini-poslugi-silskogo-turizmu-nadaut-16-tis-sadib-ekspert.html>

29. Якимчук А., Попадинець Н., Валюх А., Скрипко Т., Левков К. Сільський «зелений» туризм як каталізатор розвитку місцевої економіки в процесі децентралізації влади // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2021. Т. 7, № 1. URL: <https://are-journal.com/are/article/view/407/284>
30. Ярема Л. М. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму // *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/71.pdf
31. Agriturismo Italia. Official website. URL: <https://www.agriturismoitalia.gov.it/en/agritourism>
32. Agriturismo.it. URL: <https://en.agriturismo.it/>
33. Airbnb News. *Italian Villages: Il progetto di Airbnb con ANCI e MiBACT per promuovere i borghi italiani*. URL: <https://news.airbnb.com/it/italian-villages-il-progetto-di-airbnb-con-anci-e-mibact-per-promuovere-i-borghi-italiani/>
34. Dictionary of Travel, Tourism and Hospitality / Ed. S. Medlik. — London: Butterworth-Heinemann Ltd., 1993. — P. 43.
35. Europeana. *Agriturismo in Italy: Holidays that Preserve Rural Communities*. URL: <https://www.europeana.eu/en/stories/agriturismo-in-italy-holidays-that-preserve-rural-communities>
36. Fanpage Design. *I borghi italiani di Airbnb: Viaggio da nord a sud nell'Italia rurale*. URL: <https://design.fanpage.it/i-borghi-italiani-di-airbnb-viaggio-da-nord-a-sud-nellitalia-rurale/>
37. Gutkevych, S., Haba, M. Rural Green Tourism: Current Trends and Development Prospects // *Informacijos mokslai*. – 2020. – Vol. 89. – P. 116–133. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c540b38a-4830-40d2-b914-e6360e07b08f/content>
38. Foggiatoday. *Visit Monti Dauni: GAL Meridaunia, Expo 2020 Dubai*. URL: <https://www.foggiatoday.it/economia/visit-monti-dauni-gal-meridaunia-expo-2020-dubai.html>
39. Istat (Italian National Institute of Statistics). URL: <https://www.istat.it/en/>

40. Liberaterra. URL: <https://liberaterra.it/en/>
41. Lobo, R. *Helpful Agricultural Tourism (Agri-tourism) Definitions*. — 2001. — № 5. — P. 25–26.
42. Magnaghi, A. *Riterritorializzare il mondo // Scienze del Territorio*. — Firenze: Firenze University Press, 2013. — № 1. — C. 47–58. — ISSN 2284-242X. — URL: <https://www.girodivite.it/IMG/pdf/Riterritorializzare-il-mondo.pdf>
43. MDPI Journal. *Innovative Development of Rural Green Tourism in Ukraine*. URL: <https://www.mdpi.com/2673-5768/5/3/33>
44. Nilsson, P. *Staying on Farms: An Ideological Background*. *Annals of Tourism Research*. — 2002. — № 29. — P. 7–24.
45. Pianeta PSR. URL: <https://www.pianetapsr.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/2630>
46. Pianeta PSR. URL: <https://www.pianetapsr.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/3111>
47. Regione Ambiente. *Borghi italiani: Progetto ANCI–MiBACT e Airbnb*. URL: <https://www.regioneambiente.it/borghi-italiani-progetto-anci-mibact-e-airbnb/>
48. Roberta Garibaldi. *Research profile: Rural Tourism*. URL: <https://www.robertagaribaldi.it/en/>
49. *Rural Tourism and Recreation: Principles to Practice* / Ed. by L. Roberts, D. Hall. — Edinburgh: Scottish Agricultural College, 2001. — 272 p.
50. Tedioli, F. *Exploring Italian Agritourism: A Model of Sustainable Rural Development // Journal of Agribusiness and Rural Development*. — Vol. 75, Issue 1 (Feb. 2025). — P. 64–77. — DOI: 10.17306/j.jard.2025.00017r1.
51. Toskana-Netz. *Rural Tourism in Tuscany*. URL: <https://en.toskana-netz.de/173/rural-tourism.html>
52. World Travel and Tourism Council. *Economic Impact Reports*. URL: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>
53. Worldpackers. *Agriturismo in Italy*. URL: <https://www.worldpackers.com/articles/agriturismo-ital>

ДОДАТКИ

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ, М. ВАРШАВА, ПОЛЬЩА
ГДАНСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, М. ГДАНСЬК, ПОЛЬЩА
АЙОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, США
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ЧЕХІЯ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЛУЛЕО, ШВЕЦІЯ
ШКОЛА ГУМАНІТАРНИХ НАУК ЛОНДОНСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ,
ВЕЛИКА БРИТАНІЯ
АКАДЕМІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ "МЕРКУР", СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

«ГОСТИННІСТЬ І ТУРИЗМ МАЙБУТНЬОГО: НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ГОРИЗОНТИ»

30 квітня - 01 травня 2025 року, м. Київ

КИЇВ – 2025

УДК 338.48 “40”

Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти: збірник тез доповідей IV-ої міжнародної науково-практичної конференції (30 квітня - 1 травня 2025 р.). Київ: НУБіП України. 2025. 248 с.

Редакційна колегія:

Мельниченко С.В. – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Бандура В.М. – доктор технічних наук, професорка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Мосіюк С.І. – кандидат економічних наук, доцентка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

У збірнику тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції висвітлюються результати наукових досліджень з питань глобального, національного та регіонального розвитку туризму і сфери гостинності, соціокультурного виміру туризму та реалізації концепції сталого розвитку, маркетингу туристичних дестинацій та діджиталізації бізнес-процесів суб'єктів туристичної діяльності, інноваційних технологій та еко-трендів в туристичному і готельно-ресторанному бізнесі.

Видання розраховане для студентів бакалаврату та магістратури, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів, суб'єктів підприємницької діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст і достовірність тез доповідей несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© Колектив авторів, 2025

© НУБіП України, 2025

<i>Чирка М.</i> HEALTH & WELLNESS ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ	137
<i>Шкварун Л.</i> ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ДОЗВІЛЛЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	141
<i>Маховка Б.</i> РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ІТАЛІЇ	143
Секція 4. Маркетинг туристичних напрямків	
<i>Грицюк Є.</i> ПРОСУВАННЯ МЕГА-ІВЕНТІВ М. КИЄВА НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	146
<i>Моргулець О., Сичов Я.</i> ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ	148
<i>Мосіюк С.</i> ІНСТРУМЕНТИ ЕМОЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	151
<i>Мосіюк С., Герасимчук Т.</i> СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ ГОТЕЛЬНО - РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ НА РИНКУ	153
<i>Мосіюк С., Трофименко А.</i> ВПЛИВ БРЕНДИНГУ НА ЛОЯЛЬНІСТЬ КЛІЄНТІВ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	156
<i>Мосіюк С., Орлов С.</i> ІНТЕГРОВАНІ МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ГОТЕЛЬНО -РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	158
<i>Тарануца Є.</i> СОЦІАЛЬНІ МЕДІА В РЕКЛАМІ ПІДПРИЄМСТВА РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	160
<i>Шевченко К.</i> СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ	163
<i>Шкварун Л.</i> EVENT-MANAGEMENT – УНІКАЛЬНА ФОРМА МАРКЕТИНГУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТУРИСТИЧНОЇ КОМПАНІЇ	166
Секція 5. Цифровізація бізнес-процесів суб'єктів туристичної галузі	
<i>Гопкало Л., Бовши Л.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ГОТЕЛЬНОГО СЕРВІСУ В УКРАЇНІ	169
<i>Давидова О., Мозгова А.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	171
<i>Мельниченко С.</i> ІТ-АУДИТ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	174
<i>Моргулець О., Кульчицький А.</i> РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОСУВАННІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ	178
<i>Тимчук С.</i> РОЗРОБКА МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ ТУРОПЕРАТОРІВ: ЗРУЧНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЛЯ КЛІЄНТІВ	181
Секція 6. Інноваційні ресторани технології в готельно-ресторанному бізнесі	
<i>Антоненко О., Безверха Я.</i> ІННОВАЦІЙНІ РЕСТОРАННІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	185
<i>Белік М., Рубаненко О.</i> ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ НИЗЬКОВОУГЛЕЦЕВИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ	188
<i>Бичкова С.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	191

коворкінг-центр, розташований на території туристичного готелю, стане для них зручним рішенням. Якщо споживачі послуг мають потребу в поєднанні бізнесу з відпочинком, важливо створити для них комфортні умови: облаштувати приміщення з доступом до необхідної оргтехніки та офісів. Це дозволить нашим клієнтам залишатися на відпочинку довше і принесе компанії додатковий прибуток.

Дозвілля слід організувати креативно, враховуючи специфіку кожної категорії туристів, їхні індивідуальні потреби та особисті вподобання. Це забезпечить корисний відпочинок, наповнений яскравими враженнями та відчуттям задоволеності.

Список використаних джерел

1. Паскаль О.В. Система культурно-дозвілєвої роботи : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та доп. Одеса: Ун-т Ушинського, 2022. 146 с
2. Фестивальний туризм: теорія та практика: навч. посіб. / Мальська М. П., Грицишин А. Т., Білоус С. В., Топорницька М. Я. Київ : Вид. ФОП Піча Ю. В., 2022. 232 с.
3. Чаркіна Т. Ю., Задоя В. О., Пікуліна О. В. Сучасні форми організації індустрії дозвілля. Review of Transport Economics and Management. 2022. № 8(24). С. 39–45. URL: <https://doi.org/10.15802/rtem2022/276986> (дата звернення: 01.04.2025).

УДК 338.48:379.845(477)

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ: ДОСВІД ІТАЛІЇ

Борис Маховка,

здобувач ОС «Магістр»

ОП «Міжнародний туристичний бізнес»

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Науковий керівник: д.е.н., професор Світлана Мельниченко

Сільський зелений туризм є важливою складовою сталого розвитку сільських територій, оскільки сприяє диверсифікації економіки, збереженню природних та культурних ресурсів, підвищенню рівня зайнятості та добробуту населення. В Україні цей напрям активно розвивається, проте має ще значний потенціал для зростання. Вивчення досвіду країн Європи, зокрема Італії,

допоможе сформувати ефективну модель розвитку сільського зеленого туризму з урахуванням національних особливостей.

В умовах євроінтеграції особливо актуальним є вивчення досвіду європейських країн, які досягли значних успіхів у розвитку агротуризму. Серед них Італія є яскравим прикладом ефективного поєднання сільського господарства та туризму.

Італія є одним із лідерів розвитку агротуризму в Європі. Завдяки гармонійному поєднанню природних ресурсів, культурної спадщини та ефективної державної політики, агротуризм Італії став важливою галуззю економіки та інструментом підтримки сільських громад.

Основні характеристики італійської моделі сільського зеленого туризму [1]:

- Розвинена інфраструктура: доступність сільських територій завдяки якійсній дорожній мережі та транспортному сполученню.
- Підтримка малого бізнесу: державне стимулювання сімейних ферм та агроосель, які надають туристичні послуги.
- Активне просування брендів регіонів: участь у міжнародних виставках, використання цифрового маркетингу та соціальних мереж.
- Інтеграція з гастрономічним та винним туризмом: популяризація місцевих продуктів як важливої складової туристичного досвіду.
- Освітні програми для місцевих мешканців: підготовка кадрів у сфері туризму, підвищення кваліфікації та розвиток підприємницьких навичок.

Ключовим чинником успіху Італії є системний підхід, який охоплює розвиток інфраструктури, підтримку фермерських господарств, державне стимулювання малого бізнесу, а також активну промоцію туристичних маршрутів. Велике значення має партнерство між державою, приватним сектором та місцевими громадами, що забезпечує сталий розвиток сільських територій.

Україна має значний потенціал для застосування подібних підходів, з огляду на свої природно-кліматичні ресурси, багату культурну спадщину та зацікавленість місцевих громад у розвитку нових видів діяльності.

Для ефективного використання досвіду Італії в Україні необхідно [2]:

- Інвестувати у розвиток інфраструктури сільських територій (дороги, комунікації, інтернет-зв'язок).
- Створити державні програми підтримки агротуризму (гранти, пільгове кредитування, податкові стимули).
- Сприяти популяризації українських сільських територій на міжнародному ринку.
- Розвивати освітні ініціативи для місцевого населення з питань ведення туристичного бізнесу.
- Заохочувати партнерство між державою, бізнесом та громадами для спільної реалізації туристичних проектів.

Серед основних викликів, які стримують розвиток сільського зеленого туризму в Україні, варто відзначити [3]:

- Відсутність чіткої державної стратегії у цій сфері.

- Недостатнє фінансування проєктів.
- Брак досвіду у місцевих підприємців та низький рівень туристичних сервісів.
- Слабка промоція українських сільських локацій.
Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні пов'язані з:
- Комплексною державною політикою підтримки галузі.
- Залученням інвестицій та міжнародної технічної допомоги.
- Активною участю місцевих громад та підприємців.
- Інтеграцією елементів гастрономічного, культурного та екологічного туризму.

Використання досвіду Італії допоможе створити ефективну систему підтримки агротуризму в Україні, яка базуватиметься на поєднанні економічних, екологічних та соціокультурних аспектів. Залучення інвестицій, розвиток місцевих ініціатив, підвищення якості послуг та формування позитивного іміджу українського сільського туризму — це реальні кроки, які дозволять перетворити українські села на привабливі туристичні центри.

Список використаних джерел

1. Король М.М. Аналіз європейського досвіду організації зеленого туризму / М.М. Король // Ефективна економіка. – 2021. - №10. – С.1-7. – Режим доступу до журн.: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2021/4.pdf
2. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/siltur2.htm
3. Плевако. Я. О. Викорстання європейського досвіду підтримки розвитку малих підприємств сільського зеленого туризму в Україні / Я.О.Плевако // Економічний вісник університету. - 2020. – № 47. – С.29-35

Додаток Б

Інтерактивна карта України з розташуванням садиб сільського зеленого туризму на сайті “Спілка сільського зеленого туризму України” [23]